

NOVING s. r. o. Námestie SNP 323/8, 97271 Nováky, tel.: +421 465 461 465, www.noving.biz

Navrhovateľ:

Evonik Fermas s.r.o.

976 13 Slovenská Ľupča 938

„Optimalizácia dopravnej infraštruktúry: statická doprava“

OZNÁMENIE O ZMENE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

vypracované podľa prílohy č. 8a k zákonu č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

NOVING s. r. o. Námestie SNP 323/8, 97271 Nováky, tel.: +421 465 461 465, www.noving.biz

Názov stavby	Optimalizácia dopravnej infraštruktúry: statická doprava
Investor	Evonik Fermas s.r.o.
Miesto stavby	Slovenská Ľupča
Názov dokumentu	Oznámenie o zmene navrhovanej činnosti podľa zákona č. 24/2006 Z. z.

Spracovatelia dokumentu		
	Meno	Podpis
Vypracoval	Ing. Jana Kmoštincová	
Schválil	Ing. Arch. Juraj Kiaba	
Vydávajúci úsek, oddelenie, osoba		

Zmeny dokumentu								
Zmena	Dátum	Vypracoval	Podpis	Kontroloval	Podpis	Schválil	Podpis	Poznámka
0	02/2025	Ing. Kmoštincová						
1								
2								
3								

Počet strán	Dátum vydania	Počet výtlačkov	Číslo výtlačku	Kód dokumentu
41	02/2025	3+1		4044-11

OBSAH :

I. ÚDAJE O NAVRHOVATEĽOVI.....	4
1. NÁZOV	4
2. IDENTIFIKAČNÉ ČÍSLO	4
3. SÍDLO	4
4. OPRÁVNENÝ ZÁSTUPCA NAVRHOVATEĽA	4
5. KONTAKTNÁ OSOBA A MIESTO KONZULTÁCIE	4
II. NÁZOV ZMENY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI.....	4
1. NÁZOV	4
2. ÚČEL	4
3. UŽÍVATEĽ.....	4
4. CHARAKTER NAVRHOVANEJ ČINNOSTI	5
III. ÚDAJE O ZMENE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI	5
1. UMIESTNENIE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI	5
2. OPIS TECHNICKÉHO A TECHNOLOGICKÉHO RIEŠENIA.....	6
2.1 POŽIADAVKY NA VSTUPY SÚVISIACE SO ZMENOU ČINNOSTI	8
2.2. ÚDAJE O VÝSTUPOCH	9
3. PREPOJENIE S OSTATNÝMI PLÁNOVANÝMI A REALIZOVANÝMI ČINNOSŤAMI V DOTKNUTOM ÚZEMÍ A MOŽNÉ RIZIKÁ HAVÁRIÍ VZHLADOM NA POUŽITÉ LÁTKY A TECHNOLÓGIE	13
4. DRUH POŽADOVANÉHO POVOLENIA NAVRHOVANEJ ČINNOSTI PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV.....	13
5. VYJADRENIE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH ZMENY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI PRESAHUJÚCICH ŠTÁTNE HRANICE.....	13
6. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA VRÁTANE ZDRAVIA ĽUDÍ	13
6.1. CHARAKTERISTIKA PRÍRODNÉHO PROSTREDIA.....	14
6.2. KRAJINA, KRAJINNÝ OBRAZ, STABILITA, OCHRANA, SCENÉRIA	19
6.3. OBYVATEĽSTVO, JEHO AKTIVITY, INFRAŠTRUKTÚRA	20
6.4. CHARAKTERISTIKA SÚČASNÉHO STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA	24
IV. VPLYVY NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽSTVA VRÁTANE KUMULATÍVNYCH A SYNERGICKÝCH.....	32
V. VŠEOBECNE ZROZUMITEĽNÉ ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE	36
VI. PRÍLOHY.....	40
1. INFORMÁCIA, ČI NAVRHOVANÁ ČINNOSŤ BOLA POSUDZOVANÁ PODĽA ZÁKONA; V PRÍPADE, AK ÁNO, UVEDIE SA ČÍSLO A DÁTUM ZÁVEREČNÉHO STANOVISKA, PRÍP. JEHO KÓPIA	40
2. MAPY ŠIRŠÍCH VZŤAHOV S OZNAČENÍM UMIESTNENIA ZMENY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI V DANEJ OBCI A VO VZŤAHU K OKOLITEJ ZÁSTAVBE.....	40
3. DOKUMENTÁCIA K ZMENE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI	40
VII. DÁTUM SPRACOVANIA.....	41
VIII. MENO, PRIEZVISKO, ADRESA A PODPIS SPRACOVATEĽA OZNÁMENIA	41
IX. PODPIS OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU NAVRHOVATEĽA	41

I. ÚDAJE O NAVRHOVATEĽOVI

1. NÁZOV

Evonik Fermas s.r.o.

2. IDENTIFIKAČNÉ ČÍSLO

31 578 896

3. SÍDLO

976 13 Slovenská Ľupča 938

4. OPRÁVNENÝ ZÁSTUPCA NAVRHOVATEĽA

Ing. Miroslav Havlík konateľ (09056444453, miroslav.havlik@evonik.com)

Ing. Miroslav Zajac prokurista (0905933839, miroslav.zajac@evonik.com)

976 13 Slovenská Ľupča 938

5. KONTAKTNÁ OSOBA A MIESTO KONZULTÁCIE

Ing. Eva Zajacová – špecialista ESH

976 13 Slovenská Ľupča 938

tel.: +421 48 4348 510

fax: +421 48 4348 304

mobil: +421 905662082

e-mail: eva.zajacova@evonik.com

II. NÁZOV ZMENY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

1. NÁZOV

„Optimalizácia dopravnej infraštruktúry: statická doprava“

2. ÚČEL

Predmetom navrhovanej činnosti je obnova, rekonštrukcia a modernizácia nevýrobnej infraštruktúry (optimalizácia dopravnej infraštruktúry) v rozsahu relokácie, centralizácie a diverzifikácie statickej dopravy v rámci výrobného areálu a súvisiacich pozemkoch spoločnosti Evonik Fermas s.r.o.

Účelom je vybudovanie nových parkovacích stojísk pre osobné autá (celkový počet 273 parkovacích stojísk), ktoré budú využívať zamestnanci, dodávatelia a návštevy. Existujúce parkovacie plochy pred areálom budú slúžiť ako odstavné plochy pre kamióny a cisterny, ktoré dovážajú suroviny alebo odvážajú hotové produkty. Navrhovanou činnosťou sa statická doprava presúva po etapách z obslužných komunikácií na novonavrhované centrálné parkovisko s cieľom oddelenia osobnej a nákladnej dopravy.

3. UŽÍVATEĽ

Užívateľom bude navrhovateľ stavby - zamestnanci, dodávatelia a návštevy Evonik Fermas s.r.o.,

Slovenská Ľupča.

4. CHARAKTER NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

Spoločnosť Evonik Fermas s.r.o. je zameraná na výrobu rôznych biotechnologických produktov, prevažne esenciálnych aminokyselín (L-Treonín, L-Tryptophan) a doplnkových výživových látok, ktoré sa používajú ako prísady do krmív pre hospodárske zvieratá. Druhým výrobným produktom je výroba špecialít biotechnologickým spôsobom, ktoré sa ďalej spracovávajú a využívajú vo farmaceutickom, kozmetickom, chemickom potravinárskom alebo potravinárskom priemysle.

Pre uvedenú prevádzku „Výroba biotechnologických produktov“ je vydané integrované povolenie pod číslom 3220-19402/47/2014/Jed/473510114 zo dňa 30.09.2014 v znení neskorších zmien.

V prípade navrhovanej činnosti sa nejedná o novú činnosť, ale o zmenu činnosti. Projektovaná kapacita prevádzky sa nemení, zmena rieši optimalizáciu dopravnej infraštruktúry, ktorá bude realizovaná v existujúcom výrobnom areáli investora a na pozemkoch navrhovateľa pred areálom firmy.

Prevádzka, v rámci ktorej sa má predmetná zmena navrhovanej činnosti realizovať sa podľa prílohy č. 8 k zákonu č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o posudzovaní vplyvov“) zaraďuje do kapitoly:

- č. 6. Chemický priemysel, do položky 4. Integrovaná výroba základných organických chemikálií, ktorými sú najmä: b) organické zlúčeniny obsahujúce kyslík, ako sú alkoholy, aldehydy, ketóny, karboxylové kyseliny, estery a zmesi esterov, acetáty, étery, peroxidy, epoxidové živice a d) organické zlúčeniny obsahujúce dusík, ako sú amíny, amidy, nitroderiváty, nitrily, kyanáty, izokyanáty bez limitu do časti A (povinné hodnotenie) a
- č. 13. Infraštruktúra, do položky 2. Parkovacie plochy od 200 parkovacích stojísk pre motorové vozidlá vrátane do časti B (zisťovacie konanie).

Uvedená zmena činnosti bude predmetom zisťovacieho konania o posudzovaní zmeny navrhovanej činnosti podľa § 18 ods. 2 písm. c) zákona o posudzovaní vplyvov. Príslušným orgánom na vykonanie zisťovacieho konania pre zmenu navrhovanej činnosti je MŽP SR.

Predkladané je „Oznámenie o zmene navrhovanej činnosti“ podľa § 29 ods. 1 písm. b) zákona o posudzovaní vplyvov. Vypracované je v súlade s prílohou č. 8a k zákonu o posudzovaní vplyvov.

III. ÚDAJE O ZMENE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

1. UMIESTNENIE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

Kraj: Banskobystrický (BC, 6)

Okres: Banská Bystrica (Banská Bystrica, 601)

Obec: Slovenská Ľupča (509 001)*

Katastrálne územie: Slovenská Ľupča

Parcely pre realizáciu navrhovanej zmeny činnosti, ktorá bude prebiehať v troch etapách:

1. Etapa - 1990/2, 1990/21, 1990/22, 2134/29, 2134/28, 2134/27, 2134/26, 2134/25, 2134/24, 2134/23, 2134/22, 2134/21, 2134/20, 2134/19, 2134/18, 2134/17
2. Etapa - 2134/16, 2134/15, 2134/14, 2134/13, 2134/12, 2134/11, 2134/10, 2134/9
3. Etapa - 1989/38.

Parcely pre 2. etapu sú vedené ako orná pôda. Druh pozemkov pre 1. a 3. etapu – zastavané plochy a nádvorie.

Evonik Fermas s r.o. má k predmetným pozemkom a stavbám právo vlastníka.

Celé územie navrhovaného zámeru je v územnom pláne obce vedené ako priemyselná zóna - vyčlenené ako návrh pre plochy priemyslu, skladov a technického vybavenia.

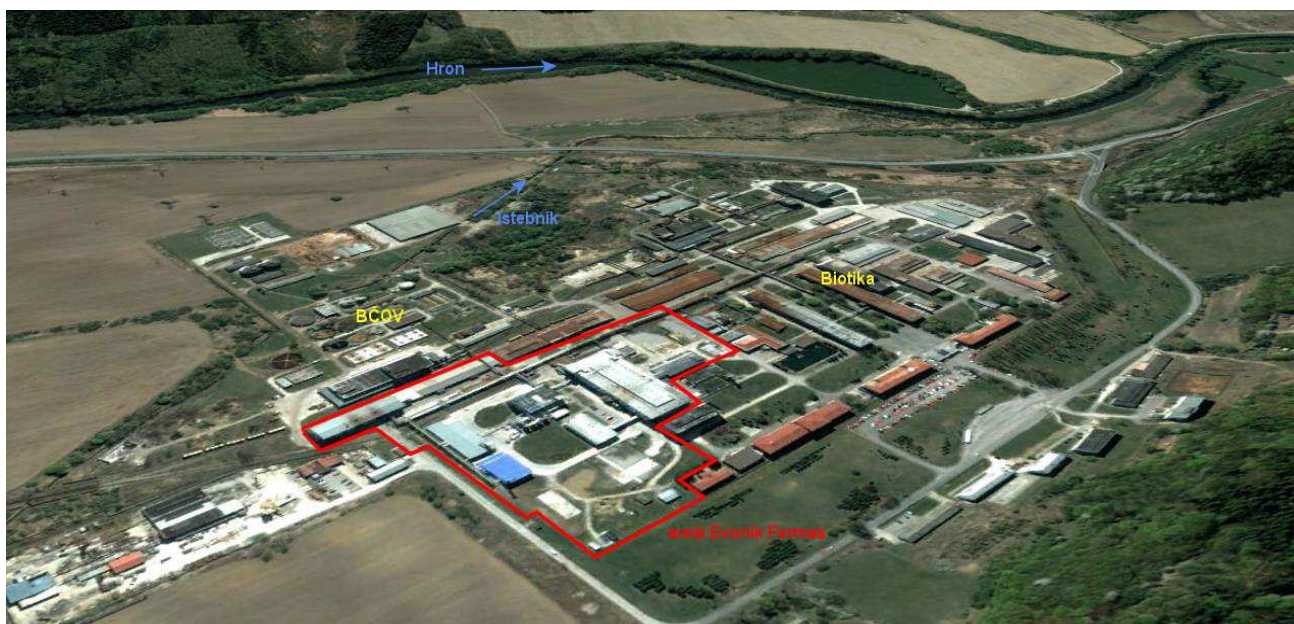
1. a 2. etapa centrálneho parkoviska bude situovaná na ľavej strane prízjazdovej cesty pred areálom, 3. etapa v areáli firmy. Okolo areálu je poľnohospodárska pôda, štátna cesta a železničná trať, cca 800 m od areálu preteká rieka Hron. Prevádzka Evonik Fermas s.r.o. je vzdialená cca 2 km od obce Slovenská Ľupča a 2 km od obce Šalková.

Priemyselná zóna obce Slovenská Ľupča - Príboj sa nachádza v západnej časti katastra Slovenská Ľupča na pomedzí Banskej Bystrice a Slovenskej Ľupče a je tvorená z podstatnej časti dvoma väčšími priemyselnými areálmi, a to:

- areál bývalej Biotiky, š.p. (dnes Biotika a.s. a Evonik Fermas, s.r.o.),
- areál bývalých ZTS Slovenská Ľupča, kde momentálne sídli viacero stavebných, obchodných a odpadárskych spoločností.

Súčasná činnosť Evoniku je umiestnená vo výrobných objektoch spoločnosti severovýchodne od komplexu spoločnosti Biotika a.s. (Obr. 1)

Obr. 1: Umiestnenie v priemyselnom areáli

Mapa širších vzťahov je v prílohe 1.

2. OPIS TECHNICKÉHO A TECHNOLOGICKÉHO RIEŠENIA

Spoločnosť Evonik Fermas s. r. o. je zameraná na výrobu rôznych biotechnologických produktov fermentačnou technológiou s projektovanou kapacitou 50 000 t/rok (výroba jedného výrobku, výroba viacerých druhov výrobkov podľa objednávok) a overovaciu výrobu bioproduktov podľa požiadaviek zákazníka 1000 – 5000 t/rok DM ekviv. (využívanie prevádzky na veľkoprevádzkové skúšky, overovanie nových výrobkov). Hlavným výrobkom sú aminokyseliny a doplnkové výživové látky do krmív hospodárskych zvierat a ďalšími produktmi sú biotechnologické produkty určené na spracovanie vo farmaceutickom, kozmetickom, chemickom alebo potravinárskom priemysle.

Projektovaná kapacita prevádzky sa nemení, zmena navrhovanej činnosti uvažuje s výstavbou nevýrobnej infraštruktúry, parkoviskami pre osobné autá. Nakoľko v súčasnosti je počet parkovacích stojísk nedostatočný (97 stojísk na existujúcom parkovisku pred areálom a 70 stojísk v areáli firmy),

Evonik si musí prenajímať parkovisko spoločnosti BIOTIKA a.s.

Existujúce parkovacie plochy pred areálom firmy zmenia účel, budú slúžiť ako odstavné plochy pre kamióny a cisterny, ktoré dovážajú suroviny alebo odvážajú hotové produkty. Zmena navrhovanej činnosti nerieši túto odstavnú plochu.

Parkoviská pre osobné vozidlá

Z dôvodu nedostatočných parkovacích kapacít je navrhnuté vybudovanie parkovísk pre osobné vozidlá s počtom stojísk 273, ktoré budú využívať zamestnanci firmy, dodávatelia a návštevy.

Realizácia bude prebiehať v troch etapách:

1. etapa (P8) – vybudovanie 186 parkovacích stojísk na ľavej strane prízjazdovej cesty pred areálom
2. etapa (P7) – vybudovanie 68 parkovacích stojísk na ľavej strane prízjazdovej cesty pred areálom
3. etapa (P2) – vybudovanie 19 parkovacích stojísk v areáli firmy, v blízkosti administratívnej budovy.

Centrálne parkovisko (P8 a P7) bude prístupné z cesty III. triedy č. III/2427 a po prízjazdovej komunikácii vo vlastníctve Evoniku a následne po novovybudovanej prístupovej ceste v dĺžke približne 20 m, napojením na začiatku prízjazdovej cesty do Evonik Fermas.

Parkovisko P2 v areáli bude napojené na vnútroareálovú komunikáciu pri administratívnej budove.

Predpokladaná výmera plochy pre výstavbu parkovísk pre jednotlivé etapy je:

1. Etapa cca 5100 m²,
2. Etapa cca 2100 m²,
3. Etapa cca 230 m²

Parkovanie je navrhnuté kolmé, parametre dopravných plôch vychádzajú z normových nárokov. Súčasťou navrhovaných stojísk budú aj parkovacie miesta pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie.

Osvetlenie parkovísk bude prevedené led svietidlami osadenými na osvetľovacích stožiaroch. Osvetlenie bude napojené z jestvujúcej rozvodnice RVO.

Parkoviská budú sprístupnené pre pešiu dopravu chodníkmi, ktoré prepoja existujúce a navrhované pešie trasy.

Príprava územia

Pre parkovisko P7 a P8 a prístupovú komunikáciu budú realizované zemné práce pod úrovňou súčasného terénu. Skládky zeminy budú dočasne umiestnené na ploche mimo vlastného parkoviska, na vyhradenej ploche. Pri realizácii 2. etapy – parkoviska P7 dôjde k odstráneniu orníčnej a podorníčnej vrstvy. S ornitou a podorníčnými vrstvami sa bude hospodáriť samostatne, aby nedošlo k premieseniu jednotlivých vrstiev. Pri ukončovaní stavby bude skrývka použitá ako podklad pre vegetačné úpravy. S prebytočným materiálom bude nakladané podľa požiadavky vlastníka pozemku.

Parkovisko P2 bude realizované v blízkosti administratívnej budovy v areáli firmy, v súčasnosti sa jedná o štrkovú plochu, pod ktorou sa nachádza energokanáľ, predmetom riešenia bude úprava (zosilnenie stropu) energokanála a spevnená asfaltová plocha parkoviska.

Pred začatím stavby je potrebné preložiť prípadné inžinierske siete nachádzajúce sa na pozemkoch dotknutých stavbou.

Dažďová kanalizácia zabezpečí odvedenie pritekajúcich dažďových vôd zo spevnených plôch do ČOV, a.s. Slovenská Ľupča. Parkovisko bude chránené proti cudzím vodám osadenými obrubníkmi.

Odvodnenie parkoviska a parkoviskovej komunikácie bude riešené pomocou priečného a pozdĺžneho sklonu vozovky a parkoviska do sústavy uličných vpustov a následne odvedenie vôd z povrchového odtoku novými kanalizačnými potrubiami cez odlučovač ropných látok (ORL), kde dôjde k zachyteniu prípadne uniknutých ropných látok. Stupeň odlúčenia ropných látok je stanovený na 0,1 mg.l⁻¹ NEL v súlade s nariadením vlády Slovenskej republiky č. 269/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd.

Odlučovač ropných látok bude navrhnutý na základe výpočtového prietoku dažďových vôd, v plnoprietokovom vyhotovení a plnoautomatickej prevádzke. ORL bude osadený v betónovej nádrži. Z ORL bude voda odvedená do existujúcej dažďovej kanalizácie a následne do ČOV.

Trvalé stavebné riešenia budú definované v ďalšom stupni projektovej dokumentácie Konštrukcia príjazdovej komunikácie a parkovacích plôch bude navrhnutá odbornou spôsobilou osobou tak, aby zodpovedala požiadavkám platnej legislatívy. Použité budú materiály, ktoré sú certifikované na odolnosť voči ropným látkam.

2.1 Požiadavky na vstupy súvisiace so zmenou činnosti

Záber pôdy

1. a 2. etapa navrhovanej činnosti bude realizovaná na ľavej strane príjazdovej cesty pred areálom Evonik Fermas s.r.o., 3. etapa v areáli v blízkosti administratívnej budovy na parcelách č.:

1. Etapa - 1990/2, 1990/21, 1990/22, 2134/29, 2134/28, 2134/27, 2134/26, 2134/25, 2134/24, 2134/23, 2134/22, 2134/21, 2134/20, 2134/19, 2134/18, 2134/17 – druh pozemkov zastavané plochy a nádvoría
2. Etapa - 2134/16, 2134/15, 2134/14, 2134/13, 2134/12, 2134/11, 2134/10, 2134/9 - druh pozemkov orná pôda
3. Etapa - 1989/38 - druh pozemku zastavané plochy a nádvoría.

Navrhovaná činnosť 2. etapy si vyžaduje nový záber ornej pôdy približne o rozlohe 2 100 m². Bude potrebné realizovať vyňatie poľnohospodárskej pôdy z fondu.

Trvalý záber ornej pôdy budú predstavovať spevnené plochy parkoviska P7 a časť prístupovej komunikácie prislúchajúcej k 2. etape. K dočasnému záberu ornej pôdy dôjde pri výkopových prácach (pokládka kanalizácie). Pri ďalšej realizácii je potrebné postupovať v zmysle zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskych pôd v znení neskorších predpisov. Dočasný záber poľnohospodárskej pôdy bude po ukončení stavby rekultivovaný. Presné zábery pôdy budú upresnené v projektovej dokumentácii.

Celková plocha dotknutá optimalizáciou dopravnej infraštruktúry bude cca 7430 m². Evonik Fermas s.r.o. má k predmetným pozemkom a stavbám právo vlastníka. Celé územie navrhovaného zámeru je v územnom pláne obce vedené ako priemyselná zóna.

V priebehu výstavby musí byť vykonaná skrývka humusového horizontu v zmysle vyhlášky MP SR č. 508/2004 Z. z., ktorou sa vykonáva § 27 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a schválenej v rozhodnutí o trvalom odňatí. Tieto pôdy budú využité v ďalšej fáze výstavby k rekultivácii územia.

Pri realizácii navrhovanej činnosti nedôjde k výrubu drevín.

Spotreba vody

Prevádzka je zásobovaná pitnou vodou z verejného vodovodu Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s., Banská Bystrica, z existujúcej vodovodnej prípojky. Zdrojom vody pre tento vodovod je prameň Ľadová studňa (400 l/s) 1,5 km severne od Slovenskej Lupče.

Počas výstavby

Počas výstavby parkovísk a parkovacieho domu sa bude voda využívať na stavebnú činnosť – najmä na výrobu betónov a na hygienické účely pracovníkov stavby. Vodu bude možné odoberať z firemnej

siete cez merané prípojky vody. Predpokladá sa, že na pitné účely pre zamestnancov stavby sa bude využívať balená voda.

Počas prevádzky

Nepočíta sa s prívodom pitnej a požiarnej vody na objekty parkovísk. Prípadná potreba požiarnej vody bude riešená jestvujúcim samostatným systémom firemného požiarneho vodovodu.

Počas prevádzky môžu vzniknúť nároky na odber vody pri údržbe zelene vysadenej na povrchových parkoviskách v rámci vegetačných úprav.

Surovinové zdroje

Zdrojmi stavebných materiálov počas výstavby budú dodávateľské organizácie. Presné druhy a množstvá potrebných materiálov budú špecifikované až na úrovni realizačného projektu.

Energetické zdroje

Areál spoločnosti Evonik Fermas s.r.o. je zásobovaný elektrickou energiou prostredníctvom verejnej rozvodnej siete z „Distribučnej rozvodne“ do „Vstupnej rozvodne“, prostredníctvom dvoch liniek.

Počas výstavby

Prívod elektrickej energie pre potreby stavby bude z jestvujúcej rozvodnej skrine. Staveniskový rozvod bude vybavený staveniskovým rozvádzačom a vlastným meraním. Spotrebu nie je možné v súčasnom štádiu rozpracovania projektovej dokumentácie spoľahlivo predikovať.

Počas prevádzky

Objekt parkoviska bude napojený na rozvod elektrickej energie. Osvetlenie bude napojené z jestvujúcej rozvodnice RVO.

Nároky na dopravu a inú infraštruktúru

Dopravná a iná infraštruktúra je vybudovaná v rámci priemyselného areálu Evonik Fermas s.r.o. - Biotika a.s. Z hľadiska dopravného riešenia majú parkoviská napojenie po príjazdovej komunikácii vo vlastníctve Evoniku z cesty III. triedy č. III/2427.

Počas výstavby parkovísk budú tieto komunikácie využívané na dovoz stavebného materiálu a odvoz nepotrebného materiálu, zemín a odpadu z lokality výstavby.

Navýšenie dopravy počas prevádzky sa nepredpokladá, nakoľko sa zruší existujúce parkovanie v areáli závodu (pre 70 osobných áut) a premiestni sa parkovanie z už existujúceho parkoviska (pre 97 osobných áut). Taktiež nebude potrebné prenajímať parkovisko spoločnosti BIOTIKA a.s. Vybudovaním parkoviska pre návštevníkov a zamestnancov sa zvýši komfort všetkých návštevníkov a zníži sa deficit parkovacích miest.

Nároky na pracovné sily

Počas výstavby

Počas výstavby bude potrebný počet zamestnancov v požadovaných profesiách zabezpečovaný dodávateľskou organizáciou vybranou na základe verejného obstarávania.

Počas prevádzky

Prevádzka povrchových parkovísk si nevyžaduje vytvorenie stáleho pracovného miesta.

2.2. Údaje o výstupoch

Zdroje znečisťovania ovzdušia

Emisie počas výstavby

Zdrojom znečistenia ovzdušia počas výstavby bude hlavne zvýšená nákladná doprava a stavebné práce, ktoré spôsobia zvýšenú koncentráciu exhalátov a najmä prašnosť, predovšetkým pri výkopových prácach a pri zásobovaní stavby potrebnými technologickými prvkami.

Pri výstavbe bude areál stavby plošným zdrojom znečistenia. Sú to predovšetkým činnosti na plochách súvisiacich s výstavbou: odstraňovanie zelene a mačiny, odstraňovanie humusového horizontu z plochy, odstraňovanie technických vrstiev na v súčasnosti spevnených plochách a samotné stavebné práce. Jedná sa hlavne o škodliviny z výfukových plynov vozidiel a stavebných mechanizmov, ako aj zvýšenie sekundárnej prašnosti spôsobené vírením usadených častíc na povrchu vozovky a v jej bezprostrednom okolí. K najvýznamnejším škodlivinám z emisií spaľovacích motorov patria oxidy dusíka, oxid uhoľnatý, oxidy síry, polycyklické aromatické uhľovodíky, sadze a iné zložky. Tento vplyv je však lokálny a časovo obmedzený na dobu výstavby.

Líniovym zdrojom znečistenia sú existujúce komunikácie využívané počas výstavby.

Objem emisií bude závislý od harmonogramu prác, ročného obdobia a aktuálnych poveternostných podmienok, ako aj od technického stavu stavebných mechanizmov. Uvedené zdroje spôsobia znečistenie ovzdušia iba v okolí stavby a to len dočasne, počas doby trvania výstavby. Tieto vplyvy je možné účinne obmedziť kropením suchých povrchov vodou, čistením automobilov a ciest.

Emisie počas prevádzky

Prevádzka parkovísk nepredpokladá zvýšený pohyb osobných vozidiel. Zdrojom znečisťujúcich látok navrhovanej činnosti bude statická doprava a intenzity dopravy na príľahlej cestnej sieti. Počas prevádzky parkoviska budú do ovzdušia emitované výfukové plyny z osobných automobilov. Výfukové plyny obsahujú znečisťujúce látky vznikajúce nedokonalým spaľovaním bohatých zmesí, ktoré budú na podobnej úrovni ako doteraz a s rozvojom elektromobility je predpoklad ich zníženia.

Odpadové vody

Počas výstavby

Množstvo odpadových vôd počas výstavby nie je možné v súčasnosti špecifikovať, nepredstavujú však podstatný zásah do súčasného stavu režimu vôd. V etape výstavby budú vznikať odpadové vody v súvislosti s používaním vody pri stavebných prácach, pri prevádzke stavebného dvora vrátane sociálnych zariadení pre zamestnancov.

Počas prevádzky

Pri prevádzke parkovísk budú vznikať odpadové vody z povrchového odtoku. Dažďové vody zachytené zo spevnených parkovacích plôch sú vzhľadom na platné predpisy o ochrane životného prostredia (zákon č.364/2004 Z.z. o vodách) klasifikované ako vody znečistené a musia byť pred vypúšťaním predčistené v odlučovači ropných látok. Z odlučovača ropných látok budú odvedené novovybudovanou prípojkou kanalizácie do existujúcej kanalizácie dažďových vôd v areáli investora s následným odvedením do ČOV a.s. Slovenská Ľupča.

Spoločnosť Evonik Fermas s.r.o. vypúšťa všetky druhy odpadových vôd (z povrchového odtoku, chladiace, splaškové, priemyselné) do vnútroareálovej delenej kanalizácie a následne do čistiarne odpadových vôd ČOV a.s. Slovenská Ľupča. Stoková sieť je technicky súčasťou stokovej siete Biotiky, ale vo vlastníctve spoločnosti Evonik Fermas. Odpadové vody sú do stokovej siete vypúšťané v zmysle kanalizačného poriadku Evonik Fermas s.r.o., ktorý je v súlade s Preádzkovým poriadkom kanalizácie spoločnosti Biotika a.s. a ČOV a.s. a požiadavkami vodohospodárskeho orgánu a technickej možnosti jestvujúcej kanalizácie.

Tab. 1: Predpokladané množstvo odpadových vôd z povrchového odtoku parkovísk

Parkovisko	Predpokladaná výmera m ²	Výpočtový prietok l/s	Ročný úhrn zrážok m ³
1. Etapa P8	5 100	114,8	4085
2. Etapa P7	2 100	47,3	1682
3. Etapa P2	230	5,2	184

Spoločnosť Evonik Fermas má uzatvorenú zmluvu s ČOV a.s. Slovenská Ľupča o čistení odpadových vôd. Emisné limity v jednotlivých ukazovateľoch na základe požiadaviek ČOV a.s. stanovuje kanalizačný poriadok Evonik Fermas s.r.o. Hlavná kanalizačná stoka sa napája na kanalizačný systém Biotiky, ktorý je vyústený do povrchového toku Dolný Istebník a následne do Hrona.

Monitoring odpadových vôd vypúšťaných z prevádzky je zabezpečený v laboratóriách prevádzkovateľa a v laboratóriách ČOV a.s. , Slovenská Ľupča. Rozbory vody budú zabezpečené taktiež v šachte za odlučovačom ropných látok.

Odpady

Produkcia odpadov z navrhovanej činnosti sa predpokladá počas výstavby a počas prevádzky navrhovanej činnosti. Odpady, ktoré budú vznikať pri výstavbe a prevádzke hodnotenej činnosti sú v nasledujúcich tabuľkách zaradené podľa druhu odpadu (podľa vyhlášky MŽP SR č. 365/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov).

Pri realizácii výstavby je možné predpokladať hlavne vznik odpadov z výkopových a stavebných prác a iných druhov odpadov z výstavby.

Tab. 2: Predpokladané druhy odpadov, ktoré vzniknú počas výstavby

Katalógové číslo odpadu	Názov druhu odpadov	Kategória odpadu
15 01 01	obaly z papiera a lepenky	O
15 01 02	obaly z plastov	O
15 01 04	obaly z kovu	O
15 01 06	zmiešané obaly	O
15 01 10	obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok alebo kontaminované nebezpečnými látkami	N
15 02 02	adsorbenty, filtračné materiály vrátane olejových filtrov inak nešpecifikovaných, handry na čistenie, ochranné odevy kontaminované nebezpečnými látkami	N
17 01 01	betón	O
17 03 01	bitúmenové zmesi obsahujúce uhoľný decht	N
17 03 02	bitúmenové zmesi iné ako uvedené v 17 03 01	O
17 04 11	káble iné ako uvedené v 17 04 10	O
17 05 04	zemina a kamenivo iné ako uvedené v 17 05 03	O
17 05 06	výkopová zemina iná ako uvedené v 17 05 05	O
17 09 04	zmiešané odpady zo stavieb a demolácií iné ako uvedené v 17 09 01, 17 09 02 a 17 09 03	O
20 02 01	biologicky rozložiteľný odpad	O
20 03 01	zmesový komunálny odpad	O

Najväčší podiel odpadu bude mať výkopová zemina, ktorá sa použije ako zásypový materiál, resp. sa využije na terénne úpravy. Výkopová zemina (ornica) bude použitá ako podklad pre vegetačné úpravy. Prebytočná ornica sa môže odviezť na pozemky poľnohospodárskeho družstva. So vzniknutými odpadmi počas realizácie stavby bude nakladané v súlade s požiadavkami legislatívy.

Všetky odpady zo stavebnej činnosti budú triedené a zhromažďované v rámci areálu stavebného objektu na určenom mieste. Využiteľné odpady budú odovzdané do povolených zariadení na materiálové zhodnotenie. Nevyužiteľné odpady sa zneškodnia na vhodnej skládke v blízkosti stavby.

Počas výstavby musí byť priebežne zabezpečená evidencia vzniku a spôsobu zhodnotenia, resp. zneškodnenia jednotlivých odpadov, z dôvodu preukázania súladu spôsobu nakladania s odpadmi zo stavby s legislatívou.

Tab. 3: Predpokladané druhy odpadov, ktoré budú vznikať počas prevádzky

Katalógové číslo odpadu	Názov druhu odpadov	Kategória odpadu
13 05 01	tuhé látky z lapačov piesku a odlučovačov oleja z vody	N
13 05 02	kaly z odlučovačov oleja z vody	N
13 05 06	olej z odlučovačov oleja z vody	N
13 05 07	voda obsahujúca olej z odlučovačov oleja z vody	N
13 05 08	zmesi odpadov z lapačov piesku a odlučovačov oleja z vody	N
20 03 01	zmesový komunálny odpad	O
20 03 03	odpad z čistenia ulíc	O

Prevádzkovaním navrhovanej činnosti budú produkované najmä odpady z odlučovača ropných látok, zmesový komunálny odpad a odpady z údržby povrchov parkovísk.

Vo vyčlenenom priestore budú vytvorené podmienky pre zberné miesto odpadu, kde budú umiestnené zberné nádoby pre vzniknutý komunálny odpad.

Nakladanie s vyprodukovanými odpadmi pri prevádzke bude riešené v súlade s ustanoveniami zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a rozhodnutiami orgánov štátnej správy. Množstvá vznikajúcich odpadov budú evidované v súlade s platnou právnou úpravou.

Zhodnotenie a zneškodnenie odpadov zabezpečia spoločnosti oprávnené na nakladanie s odpadmi. Nebezpečný odpad bude zhromažďovaný oddelene so zabezpečením proti odcudzeniu a atmosférickým vplyvom a priebežne odovzdávaný zmluvne oprávnenej osobe na nakladanie s nebezpečnými odpadmi. V prípade komunálneho odpadu musí jeho pôvodca nakladať s ním v súlade so všeobecne záväzným nariadením obce, zapojiť sa do systému zberu komunálnych odpadov v obci a plniť ďalšie ustanovenia zákona o odpadoch. Pri nakladaní s odpadmi bude dodržiavaná záväzná hierarchia odpadového hospodárstva.

Hluk a vibrácie

Lokalita výstavby navrhovanej činnosti sa nachádza mimo územia s obytnou funkciou, v priemyselnej zóne. Areál podniku sa nachádza od najbližšieho obytného územia vo vzdialenosti cca 1 000 m.

Počas výstavby navrhovanej činnosti sa zvýši hluková hladina. Hodnotenie nárastu hlukovej hladiny je závislé od organizácie výstavby, rozsahu nasadenia stavebnej techniky a dĺžky činnosti. Negatívne účinky hluku a vibrácií sa prejavujú len počas zemných výkopových prác, prejazdu ťažkých mechanizmov a pri transporte materiálu a odvoze odpadov. K ovplyvneniu obytných celkov vzhľadom na vzdialenosť od najbližších obývaných domov nedôjde.

Rozsah hladín hluku je určený výkonom daného stroja a jeho zaťažením. Nárast hlukovej hladiny pri nasadení viacerých strojov nemá lineárny aditívny charakter. Možno predpokladať, že pri nasadení viacerých strojov narastie hluková hladina na hodnotu 80 – 90 dB(A). Tento hluk sa nedá odcloniť protihlukovými opatreniami vzhľadom na premenlivosť polohy nasadenia strojov, ale dá sa riadiť dĺžka jeho pôsobenia v rámci pracovného dňa. Vhodnou organizáciou práce, vylúčením nočných prác a prác v dňoch pracovného voľna je možné tento negatívny účinok čiastočne eliminovať. Tento vplyv však bude obmedzený na priestor stavby a časovo obmedzený na dobu výstavby.

V zmysle vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí sú prípustné hodnoty určujúcich veličín hluku vo vonkajšom prostredí v priemyselnej zóne 70 dB cez deň, večer a v noci.

Pri realizácii stavieb v pracovných dňoch od 7:00 do 21:00 hod. a v sobotu od 8:00 do 13:00 sa hluk v blízkom okolí posudzuje hodnotiacou hladinou pri použití korekcie (-10) dB.

Počas prevádzky navrhovanej činnosti sa nepredpokladá zvýšenie hladiny hluku z dôvodu príjazdu a odjazdu osobných motorových vozidiel, nakoľko sa nepredpokladá navýšenie dopravy, ale optimalizuje sa dopravná infraštruktúra.

Žiarenie a iné fyzikálne polia, teplo, zápach a iné výstupy

Počas výstavby a prevádzky parkovísk nie je predpoklad produkcie žiarenia ani iných fyzikálnych výstupov.

Iné očakávané vplyvy

Napr. vyvolané investície môžu znamenať preložky inžinierskych sietí, čo bude upresnené v ďalších stupňoch v projektovej dokumentácii.

3. PREPOJENIE S OSTATNÝMI PLÁNOVANÝMI A REALIZOVANÝMI ČINNOSŤAMI V DOTKNUTOM ÚZEMÍ A MOŽNÉ RIZIKÁ HAVÁRIÍ VZHLÁDOM NA POUŽITÉ LÁTKY A TECHNOLOGIE

Navrhovaná zmena činnosti nebude súčasťou výroby biotechnologických produktov výrobného areálu Evonik Fermas s.r.o. Slovenská Ľupča.

Pri prevádzke navrhovanej činnosti sa nepredpokladá priame nakladanie s nebezpečnými odpadmi, ani manipulácia s nebezpečnými látkami. Riziká poškodenia alebo ohrozenia životného prostredia alebo zdravia obyvateľstva je možné špecifikovať technickou závadou alebo z nedbanlivosti, únikom škodlivín. Z možných rizikových vplyvov prevádzka parkovísk bude predstavovať reálne významné riziko len vo väzbe na pohyb osobných automobilov, kedy pri kolízii môže dôjsť k nekontrolovanému úniku PHM z vozidla. Nakoľko plochy parkoviska budú izolované materiálmi certifikovanými na odolnosť voči ropným látkam, riziká spojené predovšetkým s možným únikom ropných látok do okolitej pôdy sú týmto opatrením eliminované na minimum.

4. DRUH POŽADOVANÉHO POVOLENIA NAVRHOVANEJ ČINNOSTI PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV

- Rozhodnutie o stavebnom zámere v zmysle zákona č. 25/2025 Z.z.. Stavebný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Stavebný zákon)
- Povolenie vodnej stavby podľa zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona SNR č.372/1990 Zb. o o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len vodný zákon).

Podľa vyjadrenia SIŽP bude stavebným úradom Obec Slovenská Ľupča a pre vodné stavby Okresný úrad ako špeciálny stavebný úrad.

5. VYJADRENIE O PREDPOKLADANÝCH VPLYVOCH ZMENY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI PRESAHUJÚCICH ŠTÁTNE HRANICE

Vplyvy súvisiace so zmenou navrhovanej činnosti nebudú vzhľadom na svoj charakter a rozsah presahovať štátne hranice. Navrhovaná zmena činnosti nepatrí do zoznamu činností podliehajúcich povinne medzinárodnému posudzovaniu podľa Prílohy č.13 k zákonu o posudzovaní vplyvov, nespĺňa všeobecné kritériá na určenie značne nepriaznivého vplyvu presahujúceho štátne hranice podľa Prílohy č.14 k zákonu o posudzovaní vplyvov. Vzhľadom na to, zmena navrhovanej činnosti nenapĺňa ustanovenia § 40 odsek 1, písm. b) zákona o posudzovaní vplyvov.

6. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA VRÁTANE ZDRAVIA ĽUDÍ

Prevádzka výroby, v ktorej bude realizovaná zmena sa nachádza v priemyselnej zóne v západnej časti obce Slovenská Ľupča. V oblasti medzi Slovenskou Ľupčou a Banskou Bystricou sú sústredené

priemyselné aktivity chemického a farmaceutického priemyslu, priemyslu stavebných hmôt, priemyslu nakladania s odpadmi a v širšom okolí aj poľnohospodárska činnosť.

Súčasná krajinná štruktúra odráža súčasný stupeň využitia územia v okolí Slovenskej Ľupče. Možno vyčleniť nasledovné prvky: lesy, nelesná stromová a krovinná vegetácia, trvalé trávnaté porasty, orná pôda, vodné toky a plochy, transportné línie (cesty, železnice), výrobné útvary (priemyselné, poľnohospodárske).

6.1. Charakteristika prírodného prostredia

Geomorfologické pomery územia

Dotknuté územie sa nachádza na rozhraní aluviálnej nivy Hrona a silne členitého predhoria Starohorských vrchov situovaných severne od dotknutého územia. Antropogénne neovplyvnený terén má reliéf kotlinových pahorkatín. Podľa typologického členenia reliéfu predstavuje daná časť dotknutého územia akumulčný fluvialny reliéf reprezentovaný fluvialnou rovinou - nivou Hrona (reliéf na polygenetických sedimentoch slabo spevnených až sypkých štruktúr so slabým uplatnením litológie), ako aj erózo-denudačný-sedimentový, fluvialno-denudačný reliéf reprezentovaný fluvialnou rezanou podvrchovinou.

Geologické pomery územia

Podľa regionálne *geologického členenia* dotknuté územie patrí do oblasti veporského pásma, podoblasti horehronského synklinória (VASS ET AL., 1988). Hronské synklinorium je štruktúrna jednotka pozostávajúca z dielčích synklinál, vyplnených mezozoickými sekvenciami, ležiaca medzi antiklinóriami tatranského a veporského kryštalinika.

Geologický vývoj územia bol pestrý. Prebiehali tu mohutné horotvorné procesy hercýnskeho a alpínskeho vrásnenia, vystupujú tu horniny vzniknuté v moriach rôznej hĺbky, prietočných jazerách a aj usadeniny riek najmladšieho obdobia.

Z geologického hľadiska sa areál podniku nachádza na pravobrežnej nízkej terase, v menšej miere aj na poriečnej nive rieky Hron. Jedná sa o kvartérne fluvialne sedimenty zastúpené štrkopiesčitými náplavami s rôznym stupňom zahlinenia. Povrchovú vrstvu vytvárajú hlinito-piesčité sedimenty, ktoré sú v mnohých častiach areálu prekryté vrstvou navážok premenlivej mocnosti. Predkvartérne podložie je budované mezozoickými horninami dolomitmi, ktoré sú silne tektonicky porušené, charakteru dolomitických pieskov až múčky.

V celom skúmanom území vystupuje na povrchu vrstva navážok. Súvrstvie antropogénnych a aluviálno-deluviálnych sedimentov predstavuje málo priepustné geologické prostredie, ktoré je možné charakterizovať hodnotou koeficienta priepustnosti v rozmedzí $1 \cdot 10^{-6}$ až $1 \cdot 10^{-7}$ m.s⁻¹.

Z hľadiska *inžinierskogeologickej rajonizácie* patrí dotknuté územie do rajónu náplavov nížinných tokov - Fn (PÚCHYOVÁ - ILKANIČ IN SCHWARZ A KOL., 2000).

Na území areálu podniku boli v minulosti pre zistenie inžiniersko-geologických a hydro-geologických pomerov vykonané viaceré prieskumy. Podrobným inžinierskogeologickým prieskumom (Ingár, K., 2019: Slovenská Ľupča - Fermas - geologický prieskum pre projekt RHAMSES, HES - COMGEO spol. s r.o.) realizovanom v území boli vrtmi hĺbky 6 - 10 m p.t. overené zeminy nasledovných genetických skupín:

- Antropogénne sedimenty (Y): Z litologického hľadiska sa jednalo o konsolidovanú vrstvu siltu štrkovitého s prímiesou stavebného materiálu a kusov betónu, resp. vrstvu štrkov siltovitých s obsahom stavebného materiálu, vrstva navážok dosahuje hrúbku až do 2,60 m.
- Komplex deluviálnych sedimentov: Vrtnými prácami boli pod vrstvami organických ílov zistené deluviálne íly s vysokou plasticitou a íly piesčité, pevnej konzistencie. V zmysle STN 72 1001 možno uvedené deluviálne sedimenty zaradiť medzi jemnozrnné zeminy tried F8, resp. F4. Na väčšine územia tvoria strop komplexu fluvialných sedimentov.

- Komplex fluviálnych sedimentov: Predstavujú bázu kvartéru. Zachytené boli prevažne štrky s prímiesou jemnozrnnnej zeminy triedy G3 a štrky siltovité G4, štrky ílovité tried G5. Jedná sa o strednozrnné až hrubozrnné štrky, ktoré sú na väčšine územia uľahnuté až veľmi uľahnuté. Predstavujú dostatočne únosnú a málo stlačiteľnú základovú pôdu.
- Komplex dolomitov (mezozoikum): Pod komplexom fluviálnych sedimentov boli identifikované horniny mezozoika. Horniny mezozoika zastupujú vo vrchnej úplne zvetranej zóne dolomity charakteru pevných ílov piesčitých R6/F4. Pod uvedenou vrstvou dolomitov hrubou 0,80 m až 1,60 m boli do konečných hĺbok vrtov zistené dolomity silno zvetrané, triedy R5.

Geodynamické javy

Podľa klasifikácie Matulu (1982) sa v území vyskytujú endogénne, exogénne aj antropogénne geodynamické procesy.

Z endogénnych procesov sú aktuálne predovšetkým recentné vertikálne pohyby. Zosuvy sú evidované vo východnej časti územia obce pri hranici s územím obce Lučatín. Staré banské diela sú evidované na južnom okraji územia obce pri hranici s územím obce Poniky.

Z exogénnych procesov sú rozšírené procesy spojené s vodnou eróziou a existenciou zamokrených území. Geodynamické javy súvisiace s gravitačnými svahovými pohybmi neboli v území zdokumentované. V záujmovom území neboli doteraz zistené žiadne znaky nestability územia v prirodzenom stave, preto je územie hodnotené ako stabilné.

Seizmicita územia

V území nie je doložené žiadne ohnisko zemetrasenia. Podľa mapy seizmických oblastí na území SR (STN 73 0036) skúmané územie patrí do oblasti seizmického rizika číslo 4 so základným seizmickým zrýchlením $a_r = 0,3 \text{ m.s}^{-1}$. Geologické podložie možno zatriediť do kategórie B.

Na území podniku Evonik Fermas s.r.o. neboli doteraz zistené žiadne znaky nestability územia v prirodzenom stave, preto je územie hodnotené ako stabilné.

Ložiská nerastných surovín

V k.u. Slovenská Ľupča sa nachádza výhradné ložisko dekoračného kameňa a vápenca, ktorého správu a evidenciu zabezpečuje ŠGÚDŠ Bratislava. Ochranné pásmo ložiska nerastných surovín nie je v strete s realizáciou uvedeného zámeru.

Pôda

Na území Slovenskej Ľupče (podľa výmery v r. 2020) sa nachádza cca 33,41 % poľnohospodárskej pôdy, z toho na 64,8% sa nachádzajú trvalé trávne porasty, na 30,6% je orná pôda, na 4,7% sú záhrady a na 0,4% je ovocný sad. Lesné pozemky sa nachádzajú na 54,3 % územia Slovenskej Ľupče (<http://datacube.statistics.sk/>).

V horehronskom podolí sa nachádza rôznorodý pôdno-sedimentárny materiál pochádzajúci jednak z okolitých pohorí - Nízkych Tatier a Veporských vrchov (vplyv inundačnej činnosti Hrona). Na nive Hrona sa vyvinuli nivné pôdy (fluvizeme) s rôznym druhovým zastúpením, prevažne stredne ťažké až ľahké a prevažne hlboké. Na terasách a svahoch sú zastúpené hnedé pôdy (kambizeme) a rendziny. V posudzovanom území sa nachádzajú fluvizeme glejové a antrozeme (podľa V. LINKEŠ - A. DOŠEKOVÁ - N. MACHKOVÁ IN J. SCHWARZ A KOL., 2000).

Fluvizem glejová (FM_g) je značne rozšírený pôdny typ nivy Hrona. Sú to pôdy s ochrickým nivným Aon horizontom na recentných fluviálnych uloženinách. Humusový horizont je hnedej až svetlohnedej farby, málo až stredne humózný, s obsahom humusu 1,5 – 2,5%. V záujmovom území sa nachádzajú prevažne stredne ťažké až ľahké pôdy. Majú dobré hydrofyzikálne vlastnosti. Mocnosť humusového horizontu podľa údajov z KPP je 20 až 25 cm so stredným až vysokým obsahom humusu. Pôdna reakcia je slabo kyslá (pH/KCl = 6 - 6,5). Stupeň nasýtenia bázami je v celom profile vyšší ako 50 %. Pôdy v dotknutom území a jeho bližšom okolí sú v zmysle Príručky pre používanie máp bonitovaných

pôdno–ekologických jednotiek zaradené do nasledovných bonitných pôdnoekologických jednotiek: BPEJ 0711002 hlavná pôdna jednotka je charakterizovaná ako fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké) – FMG.

Klimatické pomery

Podľa klimatického členenia Slovenska patrí katastrálne územie do mierne teplej a mierne vlhkej oblasti so studenou zimou. Priemerná ročná teplota vzduchu je 8 °C. Údolie Hrona, ako údolie väčšej rieky, vykazuje na posudzovanom úseku priemerný počet dní s výskytom hmly 60 – 80 dní.

Celá oblasť je v priebehu roka zrážkovo vyrovnaná (vplyv Jadranu). V ročnom chode sa najvyššie priemerné úhrny zrážok v oblasti vyskytujú v júni. Priemerný úhrn zrážok sa pohybuje okolo 800 až 900 mm, maximálny 1388 mm a minimálny 515 mm.

Hlavným klimatickým znakom Zvolenskej kotliny je malá veternosť s prevládajúcimi vetrami západnými, v zimnom období aj severozápadnými. Menej časté sú severovýchodné vetry.

Hydrológia

Vodný potenciál regiónu tvoria povrchové vody povodia rieky Hron a tiež potenciál podpovrchových vôd, ktoré predstavujú podzemné a pôdne vody.

Do Hrona sa vlievajú prítoky: Dúbrava, Istebník, Ľupčica, Jarok /Horejarky/, Zámocký potok, Plniarsky potok, Driekyňa. Obcou preteká občasný potok Taraska. K významnejším pravostranným prítokom Hrona patrí potok Istebník, oddeľujúci areál bývalých ZŤS od areálu Biotiky v priemyselnej zóne. Významnejšie ľavobrežné prítoky sú Driekyňa a Plavno..

Povodie Hrona v úseku 4-23-02-077 nie je zaradené do zoznamu vodohospodársky významných tokov a vodárenských vodných tokov v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 211/2005 Z. z. Táto časť povodia nepredstavuje zraniteľnú oblasť v zmysle nariadenia vlády SR č. 174/2017 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti.

Hydrogeológia

Dotknuté územie sa nachádza v **hydrogeologickom útvere SK200280FK** – útvar puklinových a krasovo-puklinových podzemných vôd Nízkych Tatier a Slovenského Rudohoria oblasti povodia Hron (KULLMAN, A KOL., 2005).

Podľa **hydrogeologickej rajonizácie** (ŠUBA, A KOL., 1982) patrí širšie okolie skúmaného územia do hydrogeologického rajónu MG 077 (Mezozoikum a paleozoikum Starohorských vrchov a severnej časti Zvolenskej kotliny).

Hydrogeologické pomery tohto územia sú podmienené geologickou stavbou, morfológiou, klimatickými pomermi a ovplyvňované riekou Hron. Súvislý hydrogeologický kolektor predstavujú v skúmanom území kvartérne štrkopiesčité sedimenty s medzizrnovou priepustnosťou. Hydrogeologický rajón je jednoznačne vymedzený a odvodňovaný riekou Hron. Obeh a režim podzemných vôd priamo závisí o stavu hladiny v Hrone. Voda cirkuluje súbežne s tokom. Hladina podzemnej vody v štrkoch je v hydraulikej spojitosti s hladinou v povrchovom toku. Kvalita podzemnej vody je závislá od kvality vody v povrchovom toku Hron.

Kvalita podzemnej vody v záujmovej oblasti podniku Evonik Fermas bola sledovaná v minulosti v rámci viacerých inžinierskogeologických prieskumov. Z hľadiska hydrogeológie sú najvýznamnejšie aluviálne štrky, ktoré sú kolektorom spodnej vody. Hladina podzemnej vody sa nachádza v hĺbke 2,70 – 3,10 – 4,00 - 4,50 m p.t. v závislosti od konfigurácie terénu a pozície štrkovej vrstvy. Podľa klasifikácie Palmer-Gazdu podzemná voda v uvedenej lokalite predstavuje výrazný kalcium-bikarbonátový základný typ. Celková mineralizácia je 636 mg/l, čo je voda stredne mineralizovaná, mierne neutrálna (pH 6,88), tvrdá 18,25 °N. Voda má veľmi nízku chlór-síranovú agresivitu.

Banskobystrický región je charakteristický výskytom minerálnych vôd. Bohatstvom viac či menej známych kyseliek sa vyznačuje Horehronie. Najvýznamnejšie sú sadrovcové zemité kyselky v Brusne. Na priečnom zlome, z vápencov a dolomitov, tu vyviera 6 prameňov prírodných liečivých, síranovo – hydrogenuhličitanových, vápenato – sodno – horečnatých, studených hypotonických minerálnych vôd so zvýšeným obsahom fluóru. Teplota vôd dosahuje 16 – 20 °C a celková výdatnosť je 2 l/s.

Kyselky sa vyskytujú aj v okolí Mýta pod Ďumbierom, Jarabej, v doline potoka Hrončok, na okolí Bacúcha, Beňuša, v Pohorelej, Švermovej, vo Vyšnej Boci, Harmanovci, Donovaloch a ďalších miestach. Okolo vodných zdrojov, využívaných na zásobovanie obyvateľstva vodou, sú vyhlasované pásma ochrany vodných zdrojov.

Veľké bohatstvo minerálnych vôd sa koncentruje vo Zvolenskej kotline. Na zlomové poruchy poukazujú početné minerálne pramene pri Sliachi, Zvolene, Kováčovej, Banskej Bystrici a inde. Najznámejšie sú sliacke minerálne pramene, ktoré patria medzi teplé kyselky sadrovcové zemité.

V území výstavby zmeny činnosti sa nenachádza žiadne ochranné pásmo prírodných liečivých zdrojov vôd. Z hľadiska vodných zdrojov v území nie je zaznamenaný výskyt prameňov ani pramenných oblastí pre hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

Flóra a fauna

Flóra i fauna sú významnou zložkou prírodných spoločenstiev – biocenóz a ich bohatstvo, stav a rozmanitosť sú dôležitým indikátorom zachovalosti, prípadne narušenosti prírodného prostredia.

Flóra

Podľa členenia Slovenska leží hodnotené územie v bukovej zóne, sopečnej oblasti zvolenskej kotliny, severného podokresu, obvodu Bystrické podolie.

Pôvodným vegetačným krytom v posudzovanom území sú **karpatské dubovo-hrabové lesy**. Reprezentantom pôvodného vegetačného krytu je dubový porast v NPR Príboj v susedstve priemyselnej zóny Slovenská Ľupča, predstavujúci ukážku zachovalého, prirodzeného a súvislého porastu duba zimného s prímiesou iných drevín vysoko na Pohroní (na hornej hranici svojho rozšírenia). Je jednou z najstarších prírodných rezervácií na Slovensku.

Smerom k rieke Hron karpatské dubovo-hrabové lesy prechádzajú do **jaseňovo - brestovo - dubových a jelšových lužných lesov**.

Samotné dotknuté územie a jeho bezprostredné okolie sa nachádza vo významne zmenenej a dlhodobo antropogénne využívannej krajine. Prítomnosť pôvodnej flóry nie je preto pravdepodobná. Aktuálny vegetačný kryt posudzovaného územia je tvorený ruderalnou vegetáciou industrializovanej zóny, kde pôvodný vegetačný kryt je odstránený.

Fauna

Dotknuté územie predstavuje pruh, ktorého južnú hranicu z veľkej časti tvorí rieka Hron a severnú hranicu ochranné pásmo NAPANTu. Rieka Hron predstavuje terestricko-hydrický biokoridor nadregionálneho významu. V tesnom susedstve dotknutého územia leží aj niekoľko osobitne chránených častí prírody. Aj keď časť územia tvorí poľnohospodársky obrábaná pôda, celkovo územie predstavuje trvalé refúgium hlavne pre bezstavovce, vodné živočíchy a predovšetkým je dôležitým územím pre vtáky. Tak isto cicavce, ktoré potrebujú pre svoj život vodu, tu nachádzajú trvalé stanovišťa.

Podľa vyhlášky MŽP SR č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o ochrane prírody a krajiny), sa v hodnotenom území nachádzajú chránené druhy živočíchov, ktorých výskyt je viazaný najmä na biotopy európskeho významu v alúviu vodného toku Hron. Ide napríklad o nasledujúce druhy fauny: plocháč červený, hlavátka podunajská, mihulka ukrajinská, fúzač alpský, kunka žltobruchá, kunka červenobruchá, mlok karpatský, vydra riečna, netopier obyčajný a podkovár malý.

Chránené územia a ochranné pásma

Chránené územia prírody národnej siete (územná ochrana)

Z ekologickej významných segmentov v širšom okolí záujmového územia je možné vyčleniť:

Národný park Nízke Tatry - do k. ú. Slovenská Ľupča zasahuje len jeho ochranné pásmo. Hranica OP NAPANT teraz prebieha po ceste III. triedy odbočka z cesty I/66 - Biotika - Slovenská Ľupča (vyčlenená priemyselná zóna Slovenská Ľupča). Asi 90 % rozlohy územia pripadá na lesný pôdny fond (v ochrannom pásme 50 %). Kvetená je rozmanitá, s prevahou druhov typických pre podmienky chladnej klímy. Rozľahlosť územia a pestrosť podmienok podmieňuje i zloženie fauny.

Chránená krajinná oblasť (CHKO) Poľana je naše najvyššie sopečné pohorie. Vulkanickou činnosťou sa na jej území vytvorila mohutná sopka s priemerom 20 km, čím sa zaraďuje medzi najväčšie vyhasnuté sopky v Európe. Stratovulkanická stavba sa prejavuje striedaním odolných andezitových príkrovov a prúdov s vrstvami menej odolných tufov a tufitov. V centrálnej časti územia sa pôsobením erózných a denudačných procesov zachovala typická kotlovitá prehĺbenina - kaldera. V území sa vyskytuje jedinečná sieť potokov, ktorá nemá na Slovensku obdobu. V CHKO dochádza k prelínaniu teplomilných a horských druhov rastlín a živočíchov. Od roku 1990 je územie biosférickou rezerváciou UNESCO.

Podľa zákona o ochrane prírody a krajiny pre ne platí druhý stupeň ochrany.

Z maloplošných chránených území v najbližšom okolí posudzovaného územia vyskytujú:

- ▶ prírodná rezervácia Mackov bok (stupeň ochrany 4),
- ▶ národná prírodná rezervácia Príboj (stupeň ochrany 5)
- ▶ národná prírodná rezervácia Plavno (stupeň ochrany 5)
- ▶ prírodná rezervácia Šupín (stupeň ochrany 5)
- ▶ prírodná pamiatka Ľupčiansky skalný hrb - v ochrannom pásme NAPANT (stupeň ochrany 4).

Lokality sústavy chránených území členských krajín EÚ NATURA 2000

Do posudzovaného územia nezasahujú v rámci NATURA 2000 žiadne chránené vtáčie územia (CHVÚ v zmysle návrhu schválenom uznesením vlády č. 636/2003), taktiež žiadne územie európskeho významu (ÚEV v zmysle výnosu MŽP SR č. 3/2004-5.1).

Najbližšie CHVÚ sa nachádzajú vo vzdialenosti:

- SKCHVU 018 Nízke Tatry - 5,7 km severne
- SKCHVU 033 Veľká Fatra – 11,2 km severozápadne
- SKCHVU 022 Poľana – 9,8 km juhovýchodne.

Najbližšie lokality ÚEV sa nachádzajú vo vzdialenosti:

- SKUEV0149 Mackov bok - 1,5 km severovýchodne
- SKUEV0062 Príboj - 631 m juhozápadne
- SKUEV0246 Šupín - 1,5 km východne
- SKUEV0199 Plavno - 1,9 km južne
- SKUEV1303 Alúvium Hrona – cca 1 km juhozápadne.

Sú navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu.

Ramsarské lokality

Slovenská republika je od 1.1.1993 riadnou zmluvnou stranou **Ramsarskej konvencie**. Hodnotené územie nie je zaradené do zoznamu Ramsarského dohovoru o mokradiach.

Navrhovaná činnosť je lokalizovaná v území s prvým stupňom ochrany podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, mimo navrhovaných území európskeho významu, chránených vtáčích území a súčasnej sústavy chránených území. Priamo do územia určeného na prevádzku zmeny

navrhovanej činnosti z chránených území nezasahuje žiadne a ani v okolí navrhovanej činnosti sa žiadne nenachádza.

Chránené druhy (druhovú ochranu)

V katastrálnom území Slovenská Ľupča sú evidované 3 chránené stromy (chránené Všeobecne záväznou vyhláškou KÚ v Banskej Bystrici 5/1996 z 20. 12. 1996):

Duby pri zámku v Slovenskej Ľupči, druh: dub letný (*Quercus robur L.*) - ide o 2 jedince chránené ako pamätná a cenná drevina v 2. stupni ochrany, vysoké 20 a 25 m s obvodom kmeňa 290 až 325 cm. Ich vek je okolo 300 rokov.

Korvínova Lipa pri zámku v Slovenskej Ľupči, druh Lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos Scop.*) - ide o 1 strom chránený z dôvodu vedeckovýskumného, náučného a ekologického významu v 2. stupni ochrany, vysoký 28 m s obvodom kmeňa 770 cm a koruny 15 m. Jeho vek je okolo 650 rokov.

Hodnotené územie zmeny navrhovanej činnosti sa nenachádza v chránenom území v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny. V zmysle § 12 tohto zákona tu platí I. stupeň ochrany, v ktorom sa uplatňujú ustanovenia o všeobecnej ochrane prírody a krajiny.

Chránené vodohospodárske oblasti

Hodnotené územie zmeny navrhovanej činnosti nezasahuje do žiadnej vodohospodársky chránenej oblasti ani do vyhlásených pásiem hygienickej ochrany vôd v zmysle zákona o vodách. V dotknutom území navrhovanej činnosti sa nenachádzajú pramene a pramenné oblasti využívané pre zásobovanie obyvateľstva. V dotknutom území navrhovanej činnosti sa nenachádza žiadny zdroj stolových, liečivých, minerálnych a geotermálnych vôd.

6.2. Krajina, krajinový obraz, stabilita, ochrana, scenéria

Krajina, scenéria, stabilita

Záujmové územie pozostáva z dvoch základných častí, intravilánu reprezentujúceho zastavanú časť obce a extravilánu obce.

Prevládajúcim typom je poľnohospodárska krajina, ktorá zaberá prevažnú časť záujmového územia - je sústredená prevažne na okrajoch existujúcej cestnej komunikácie a v alúviu rieky Hron. Dotknuté územie sa nachádza v horehronskom podolí, v priemyselnej zóne obce Slovenská Ľupča. Územie je poznačené antropogénnymi aktivitami.

Z hľadiska súčasnej krajinnej štruktúry širšie územie možno charakterizovať ako človekom silne pozmenenú krajinu, s vysokým podielom zastavaných území, doplnenú o dopravné štruktúry, obklopené poľnohospodárskou a lesnou krajinou. Z hľadiska medzisídelných väzieb sú najvýraznejšie väzby na mestá Banská Bystrica a Brezno, s ktorými má priame dopravné prepojenie. Širšie okolie má atraktívne prostredie s členitým reliéfom, ktoré podmieňuje pestrú diferenciáciu bioty a pôd.

V prípade priemyselnej zóny Slovenská Ľupča môžeme konštatovať, že ide o urbanizovanú (sídelno – technizovanú) krajinu s komplexnou sídelnou zástavbou, priemyselnými aktivitami, areálmi služieb a prvkami dopravnej infraštruktúry (cestné komunikácie, železnica, parkoviská). Doplnené sú prírodnými prvkami – z rady verejná zeleň, sídelná zeleň a pod. Širšie okolie je naopak tvorené prírodnou krajinou s množstvom lesov, ktoré pokrývajú úpätie Nízkyh Tatier na severe a Bystrickej vrchoviny na juhu. Významným prvkom scenérie hronskeho údolia v priestore Slovenskej Ľupče je komplex zrenovovaného Ľupčianskeho zámku, ktorý dáva okolitej krajine romantický ráz.

Za pozitívne krajinné prvky považujeme ekosystémy zodpovedajúce prírodným podmienkam (lesné porasty, trvalé trávne porasty, vodné toky a plochy, nelesnú stromovú a krovinnú vegetáciu a pod.).

K negatívnym krajinným prvkom radíme umelo vytvorené, prípadne pozmenené plochy (orná pôda, ťažobné priestory, zastavané územia, smetiská a pod.).

Zo stavu SKŠ vyplýva, že najstabilnejším prvkom v krajine je tu predovšetkým les, predstavujúci pôvodnú krajinu predovšetkým v daných častiach pohorí – Nízke Tatry. Lesné pozemky sa nachádzajú na 54,3% územia Slovenskej Ľupče. V nich sa zachovali prirodzené lesné spoločenstvá. Lesy tu plnia prirodzené funkcie - ochrannú, hospodársku i osobitného určenia. Zároveň ich relatívna zachovalosť a kompaktnosť vytvára vhodné prostredie pre organizmy a plnia tým významnú ekostabilizačnú úlohu.

Územný systém ekologickej stability

Hodnotená lokalita nezasahuje do siete prvkov a interakčných línií kostry ekologickej stability.

V rámci Generelu nadregionálneho územného systému ekologickej stability boli v širšom okolí dotknutého územia vyčlenené nasledovné prvky:

- územie národného parku Nízke Tatry, ktoré predstavuje jadrové územie európskeho významu,
- územie národného parku Nízke Tatry, Ďumbierska časť, ako biocentrum nadregionálneho významu,
- vodný tok Hron ako hydricko – terestrický biokoridor nadregionálneho významu (NRBk) je významným vodivým prvkom pre šírenie teplomilných rastlinných druhov, ktoré sa šíria až do okresu Brezno. Územie NRBk je vymedzené na nive Hrona mimo zastavaných území a zahŕňa lužné lesy, slatiný, rašeliniská, vlhkomilné a lúčne spoločenstvá s nelesnou drevinou vegetáciou.

Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Banská Bystrica vyčlenil regionálne biocentra RBc Mačková, RBc Plavno – Šupín, RBc Lúky za hradom Slovenská Ľupča, RBc Mackov bok, RBc Príboj a regionálne biokoridory Mackov vrch – Brvnište – Kozí chrbát, regionálny biokoridor Ďumbierske Nízke Tatry - Lúky za hradom.

Vzhľadom na absenciu ÚSES lokálnej úrovne pre k. ú. Slovenská Ľupča treba upozorniť aj na významnejší biokoridor miestneho významu Potok Driekyňa - Suchá Driekyňa.

Územie areálu Evonik FERMAS priamo nezasahuje do žiadneho prvku územného systému ekologickej stability.

6.3. Obyvateľstvo, jeho aktivity, infraštruktúra

Posudzované územie sa nachádza na území okresu Banská Bystrica, v k.ú. obce Slovenská Ľupča. Územie obce je rozčlenené na urbanistické obvody: Obvod 01 Slovenská Ľupča, Obvod 02 Biotika – Príboj, Obvod 03 Rómska osada.

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje viacero ukazovateľov, ku ktorým patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Stav počtu obyvateľstva za posledné sledované roky viac-menej stagnuje.

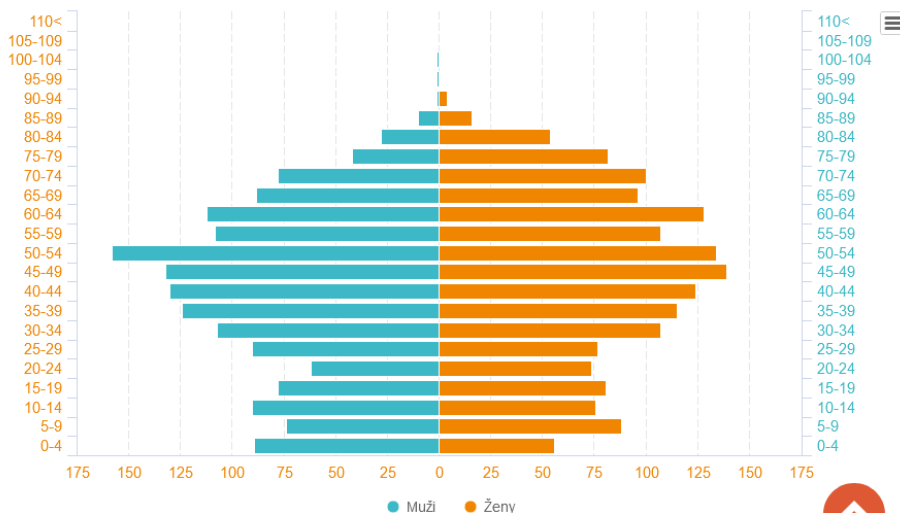
Tab. 4: Vývoj počtu obyvateľov v Slovenskej Ľupči

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvateľov	3 221	3235	3244	3238	3253	3285	3257	3260	3257	3242	3261
Muži	1564	1565	1571	1566	1575	1597	1585	1589	1600	1595	1603
Ženy	1657	1670	1673	1672	1678	1688	1672	1671	1657	1647	1658

(Zdroj: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici)

Podobne ako celkový počet obyvateľstva, aj jeho veková štruktúra sa za posledné roky nijako významne nemení. Vo všetkých vekových skupinách je mierna prevaha žien cca o 1%. Vekovú skladbu obyvateľstva možno považovať za priaznivú – obyvatelia nad 65 rokov k 31.12.2023 tvoria 18,34 % z celkového počtu obyvateľov.

Obr. 2: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2023

Sociálnu štruktúru spoločnosti (podľa sociálnych skupín podmienených vlastnými vzťahmi a typom zamestnania) tvorí v obci Slovenská Ľupča s výraznou prevahou skupina zamestnancov.

Stupeň vzdelanostnej úrovne obyvateľov v roku 2021 je: 21,3 % vysokoškolské, 30,4 % úplné stredné s maturitou, 4,53 % stredné odborné bez maturity, 17,3 % učňovské bez maturity, 13,4 % základné.

Národnostne dominantná v roku 2021 je slovenská národnosť (95,07%), ďalej národnosť česká 0,52 % a iná 0,44 %.

Podľa vierovyznania tvorilo v roku 2021 47,63 % obyvateľov rímskokatolíckej cirkvi, 14,21 % obyvateľov evanjelickej cirkvi, 29,68 % obyvateľov bez vyznania, iné 3,46 %

Z hľadiska migračného prírastku možno sledovať pozitívny trend, okrem roku 2006, kedy sa z obce vysťahovalo viac obyvateľov, ako sa ich prisťahovalo.

Sídla

Obec Slovenská Ľupča leží v severovýchodnej časti Zvolenskej kotliny, asi 10 km od Banskej Bystrice smerom na Brezno. Rozprestiera sa na pravom brehu rieky Hron, ktorá preteká údolím medzi Nízkymi Tatrami a Slovenským Rudohorím. Jej katastrálne územie zaberá 3232 ha po obidvoch brehoch Hrona, pričom pravý breh spadá pod NAPANT a ľavý pod CHKO BR Poľana.

Nadmorská výška obce je v rozpätí od 370 m v obývanom území až do 699 m (okolité vrchy), centrum obce má nadmorskú výšku 378 m. Obec je súčasťou združenia obcí Mikroregión pod Panským dielom, ktoré vzniklo v roku 2000 s obcami Selce, Nemce, Kynceľová, Špania Dolina, Baláže, Priechod, Podkonice.

Dotknutá obec je obcou s funkciou priemyselnou a poľnohospodárskou, s doplňujúcou funkciou službovou. Spádovým centrom je mesto Banská Bystrica.

Priemyselná výroba

Hospodársku základňu Slovenskej Ľupče tvorí farmaceutická výroba v *Biotike a.s.*, výroba biotechnologických produktov v spoločnosti *Evonik Fermas s.r.o.*

Ďalšie priemyselné odvetvia sú zastúpené najmä nasledovnými väčšími podnikmi:

- Confal, a.s. – výroba hliníkových zliatin, zhodnocovanie odpadov
- BRIXIAPRESS, s.r.o. – odlievanie ľahkých kovov a ostatných neželezných kovov
- SL SLOVAKIA, a. s. – výroba dvíhacích a manipulačných zariadení
- ELEKTRO RECYCLING, s.r.o. - recyklácia triedených materiálov
- ČOV a.s. - Čistenie a odvod odpadových vôd a zhodnocovanie odpadov.

Poľnohospodárska výroba a lesné hospodárstvo

Poľnohospodárska činnosť v dotknutom území je prakticky realizovaná na všetkých plochách, ktoré nie sú využívané ako obytné alebo priemyselné zóny. Poľnohospodárske pozemky sú udržiavané, z výmery dominujú kultúrne porasty. Lúky a pasienky sú len v okrajových zónach na úpätí pohorí.

Súčasný rozsah agrokultúr dokumentuje nasledovný prehľad:

Orná pôda 332 ha

Záhrady 51 ha

Lúky, TTP, pasienky 695 ha

Charakteristickým znakom poľnohospodárstva na Pohroní je výrazná prevaha živočíšnej výroby nad rastlinnou. Chovom oviec a hovädzieho dobytku sa zaoberá Roľnícke družstvo Hron Slovenská Ľupča (výmera obhospodarovanej pôdy 80 ha). Súkromne hospodáriaci roľníci (s výmerou nad 20 ha) - Handlovský Sl. Ľupča (výmera obhospodarovanej pôdy 138 ha).

Obecné lesy s výmerou 1448 ha obhospodaruje od r.1993 Obecný podnik lesov (OPL) spol. s r.o. Slovenská Ľupča. Členenie podľa vlastníkov je:

1127 ha Obec Slovenská Ľupča

311 ha Obec Slovenská Ľupča + súkromné

8 ha súkromné

2 ha štátne

Predmetom činnosti OPL je lesníctvo, predaj drevnej suroviny a sprostredkovanie lesníckych činností.

Služby

Obec Slovenská Ľupča je vybavená širokou škálou zariadení lokálneho významu v oblasti školstva, zdravotníctva, kultúry, telovýchovy a športu, sociálnej starostlivosti, ako aj zariadení obchodu, služieb osobných, výrobných, služieb pre domácnosť, stravovacích, finančných, poradenských a iných služieb.

Rekreácia a cestovný ruch

Vlastná obec, ale aj širšie okolie Slovenskej Ľupče dávajú dobrý predpoklad pre rozvoj rekreácie a cestovného ruchu. Možnosti rekreácie predstavujú:

- lyžiarsky areál Švarca – zimné lyžovanie, cca 300 m dlhý lyžiarsky vleč bez umelého zasnežovania,
- vodná turistika,
- cykloturistika - v mikroregiónne bol realizovaný projekt na vybudovanie cyklotrás,
- pešia turistika - mikroregiónom prechádza 5 turistických trás a náučný chodník Donovaly.

Infraštruktúra (doprava a produktovody)

Cestná doprava - prepojenie riešeného územia a zastavaného územia je v súčasnosti riešené miestnou komunikáciou križujúcou rieku Hron, úrovňovo križuje cestu prvej triedy I/66 a železničnú trať Zvolen – Brezno – Margecany. Na území obce sa ďalej nachádzajú cesty III. triedy predstavujú zberné komunikácie privádzajúce dopravné zaťaženie z automobilovej dopravy na hlavnú zbernú komunikáciu.

Železničná doprava - Riešeným územím vedie železničná trať č. 170 Zvolen – Červená skala. V návrhovom období je riešená trať ako jednokoľajová neelektrifikovaná. V zastavanom území sa nachádza železničná stanica Slovenská Ľupča a železničná zastávka Príboj. Železničná trať patrí do III. skupiny v stave aj v návrhu je riešená ako jednokoľajová. Na železničnú stanicu Slovenská Ľupča je napojený vlečkový systém Biotiky.

Letecká doprava - v kraji sa nachádza jedno medzinárodné letisko Sliač, kde okrem pravidelnej linky do Prahy prebiehajú najmä charterové lety. Letisko Sliač je súčasťou Slovenskej správy letísk Bratislava. Letisko slúži pre zmiešanú civilnú a vojenskú prevádzku.

Vodná doprava - územím obce Slovenská Ľupča preteká rieka Hron, ktorá v tomto úseku nemá parametre pre vodnú dopravu.

Zásobovanie pitnou vodou - časť obce Slovenská Ľupča je v súčasnosti napojená na skupinový vodovod Priečhod – Selce – Slovenská Ľupča (ďalej "SKV"). Zdrojom pitnej vody SKV je vodný zdroj Ľupčica s výdatnosťou 26,0 l.s⁻¹. Doplnčujúcim vodným zdrojom pre obec Slovenská Ľupča a zdrojom vody pre priemyselnú časť Slovenská Ľupča – Príboj je vodný zdroj Pohronského skupinového vodovodu Ľadová studňa. Voda je privádzaná do vodojemu Biotika o objeme 2 x 1500 m³ s max. hladinou 415,00 m n. m. Objekty priemyselnej výroby lokalizované v priestore východne od toku Dúbravice (Dolný Istebník) sú zásobované bez akumulácie.

Priemyselná zóna Slovenská Ľupča – Príboj využíva ako zdroj úžitkovej vody povrchovú vodu z potoka Ľupčica, Driekyňa a rieky Hron. Akumulácia úžitkovej vody pre areál závodu Biotika a Evonik Fermas je zabezpečená vo vodnej nádrži na potoku Ľupčica. Na potoku Driekyňa je vybudovaná nádrž, z ktorej je voda gravitačne privádzaná cez prírodné potrubie do čerpacej stanice Biotiky. Na rieke Hron je vybudovaný odberný objekt vzdutím hladiny, drenáž pozdĺž rieky Hron, ktorá je zaústená do studne v areáli čerpacej stanice Biotika.

Odvádzanie a zneškodňovanie splaškových odpadových vôd - obec Slovenská Ľupča má v súčasnosti vybudovanú v časti delenú a v časti jednotnú kanalizáciu. Delená kanalizácia sa začala budovať v roku 1947 – 1950 a bez čistenia vyúsťuje do potoka Ľupčica a do rieky Hron.

Jednotná verejná kanalizácia bez čistenia je v obci vybudovaná od roku 1960. Jednotná kanalizácia je zaústená do rieky Hron bez čistenia. V obci sú vybudované dve čističky odpadových vôd, ktoré slúžia na odkanalizovanie dvoch ulíc: ulice Za Ďaňacou a ulice Pod Zámkom.

Splaškové a priemyselné odpadové vody z areálu Biotiky a.s., Evonik Fermas s.r.o. a prevádzok severne od Biotiky nad cestou III/06642 sú odvádzané do ČOV a.s. Vyčistené odpadové vody sú vypúšťané do recipientu potoka Dolný Istebník a následne do Hrona.

Elektrifikácia obce - zásobovanie bytových objektov a objektov občianskej a technickej vybavenosti elektrickou energiou v Slovenskej Ľupči je po sekundárnej vzdušnej sieti NN, ktorá je napájaná z distribučných murovaných a stožiarových transformačných staníc 22/0,4 kV. Transformačné stanice sú napájané vzdušnými odbočkami z dvojlinky č. 308, 382 a 22 kV podzemnými káblami prípojkami.

Zásobovanie plynom - ako zdroj plynu pre sídelný útvar Slovenská Ľupča slúži diaľkový VTL plynovod Banská Bystrica – Brezno v parametroch DN 300, PN 2,5 MPa.

Telekomunikácie - administratívnym územím obce Slovenská Ľupča vedie diaľkový optický kábel Banská Bystrica – Brezno. Z neho odbočuje prípojný optický kábel pre napojenie digitálnej ústredne v Slovenskej Ľupči. Územie katastra obce je pokryté signálom všetkých aktuálnych mobilných operátorov. Obec má vybudovanú sieť miestneho rozhlasu.

Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti

Slovenská Ľupča je obec s bohatou históriou. Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1250. V tejto písomnej zmienke sa spomína významná stredoveká cesta Via magna vedúca zo Zvolena do Ľupče. Staré osídlenie obce tvorili dve kryštalizačné centrá. Jedno sa sformovalo v podhradí stredovekého hradu Ľupča a druhé v okolí stredovekého kláštora, využívaného rehoľou františkánov, ktorý sa nachádzal na terajšom západnom okraji intravilánu obce. V Ústrednom zozname pamiatok Slovenska sú zapísané: Lipy, Pomník, Pomník partizánov, Morový stĺp, katolícky kostol, evanjelický kostol, kláštorský a Ľupčiansky hrad.

Archeologické a paleontologické náleziská

Archeologické nálezy sa datujú minimálne do stredného eneolitu, čo je 3 000 až 3 500 rokov pred našim letopočtom. Medzi najvýznamnejšie archeologické lokality v dotknutom území a jeho najbližšom okolí patrí Špania Dolina, hrádky okolo Seliec, predovšetkým Selecký hrádok nad Margušovom a niektoré časti Banskej Bystrice.

V tesnom susedstve ale aj širšom okolí dotknutého územia sa nachádzajú viaceré významné geologické lokality, ktorých vek bol v prípade sedimentárnych hornín dokázaný aj paleontologicky: Salková – nižnobocianske súvrstvie karbónskeho veku, Slovenská Ľupča – nižnobocianske súvrstvie permského veku, Ľupčiansky skalný hribo.

6.4. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia vrátane zdravia

Znečistenie ovzdušia

Na znečistenie ovzdušia výraznou mierou vplývajú veľké a stredné zdroje znečisťovania. Údaje o množstve vyprodukovaných emisií znečisťujúcich látok za roky 2017 – 2023, resp. stav kvality ovzdušia v okrese Banská Bystrica je zrejmý z nasledujúcej tabuľky z databázy NEIS (NEIS - Národný Emisný Inventarizačný Systém).

Tab. 5: Množstvo emisií zo stacionárnych zdrojov v okrese Banská Bystrica za roky 2017 – 2023 (Inventarizácia emisií stredných a veľkých stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia)

Slovenský popis ZL	Množstvo ZL (t) za rok 2023	Množstvo ZL (t) za rok 2022	Množstvo ZL (t) za rok 2021	Množstvo ZL (t) za rok 2020	Množstvo ZL (t) za rok 2019	Množstvo ZL (t) za rok 2018	Množstvo ZL (t) za rok 2017
tuhé znečisťujúce látky (TZL)	19,398	17,201	18,297	20,819	22,348	23,929	24,417
oxidy síry ako SO ₂	70,513	167,521	164,371	177,157	177,565	172,442	181,101
oxidy dusíka vyjadrené ako NO ₂	267,209	345,27	355,63	346,647	352,100	350,098	364,571
oxid uhoľnatý (CO)	121,95	132,043	148,405	146,748	160,347	125,463	129,215
organické látky - celk. organický uhlík-TOC	67,691	74,558	60,526	58,954	56,692	57,883	79,633
fluoridy vyjadrené ako F	0,069	0,078	0,092	0,096	0,090	0,103	0,105
fluór a jeho plyn.zlúčeniny ako HF	0,114	0,093	0,105	0,123	0,057	0,043	0,044
amoniak a jeho plynne zlúčeniny	30,003	35,109	38,787	34,928	25,589	26,935	24,197
anorg.plyn. zlúčeniny chlóru vyjad. ako HCl	0,514	0,434	0,359	0,373	2,120	2,853	2,868
acetón (dimetylketón, propán-2-on)	1,162	0,648	2,268	1,390	4,811	0,852	0,207
Oxid uhličitý (CO ₂)	10 155,59	17 359,0	34 249,019	35 324,015	31 812,0	57 376,184	40 770,0

(Zdroj: air.sk- databáza NEIS)

Na území obce Slovenská Ľupča k najvýznamnejším zdrojom emisií znečisťujúcich látok patria Biotika a.s. a Evonik Fermas s.r.o.

Tab. 6: Prehľad množstiev vypustených znečisťujúcich látok z Evonik Fermas s.r.o. v rokoch 2017 - 2024

Znečisťujúca látka	Množstvo vypustenej ZL (t/rok)							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
TZL	-	0,686	0,481	0,460	0,445	0,405	0,387	0,485
SO _x	0,079	0,081	0,055	0,053	0,052	0,046	0,047	0,057
NO _x	14,573	14,796	10,154	9,684	9,622	8,427	8,517	10,247
CO	4,885	4,96	3,404	3,246	3,226	2,824	2,855	3,345
TOC		0,631	0,433	0,413	0,410	0,359	0,363	0,445
Amoniak	0,048	0,192	-	0	0	0	0	0
Spolu	19,585	20,029	14,527	13,857	13,795	12,061	12,169	14,579
CO ₂	16 953	17 192	11 817	11 300	11 251	9 974	10 155,59	12 270

Územie mesta Banská Bystrica je vymedzenou oblasťou riadenia kvality ovzdušia (ORKO) pre znečisťujúce látky PM₁₀, BaP a celý okres Banská Bystrica pre znečisťujúce látky PM₁₀, PM_{2,5}, BaP. Na území obce Slovenská Ľupča nie je umiestnená monitorovacia stanica. Úroveň znečistenia ovzdušia je najbližšie monitorovaná v meste Banská Bystrica Slovenským hydrometeorologickým ústavom (SHMÚ) prostredníctvom inštalovaných 2 automatických meracích staníc: Banská Bystrica - Štefánikovo nábrežie (umiestnená v tesnej blízkosti vysoko frekventovanej štvorprúdovej cesty III/66, za účelom monitorovania situácie v ovzduší v blízkosti cestnej komunikácie so zhoršenými rozptylovými podmienkami) a Banská Bystrica – Zelená (situovaná vo vyvýšenom svahu nad územím mesta Banská Bystrica takmer na hranici s extravilánom). Na stanici SHMÚ Štefánikovo nábrežie sa kontinuálne sleduje SO₂, PM₁₀, PM_{2,5} (prach), NO_x, CO, benzén, ťažké kovy a polyaromatické uhľovodíky; na stanici Zelená sa sleduje NO_x, ozón, PM_{2,5}, PM₁₀.

Prekročenie limitnej hodnoty pre SO₂, NO₂, CO a benzén, ani prekročenie limitnej hodnoty pre priemernú ročnú koncentráciu PM₁₀ a PM_{2,5} v roku 2023 v Banskobystrickom kraji namerané nebolo. Cieľová hodnota pre priemernú ročnú koncentráciu benzo(a)pyrénu bola prekročená v Banskej Bystrici na Štefánikovom nábreží, na monitorovacej stanici na Zelenej ulici ostala opäť tesne pod cieľovou hodnotou. Najvýraznejším zdrojom benzo(a)pyrénu je vykurovanie domácností tuhým palivom, najmä nedostatočne vysušeným drevom, resp. nevhodným palivom (rôzne druhy odpadu).

Významným faktorom pri znečisťovaní ovzdušia emisiami polietavého prachu sú lokálne zdroje na spaľovanie pevných palív s nedostatočnou elimináciou spomínaných emisií, doprava, v zimnom a jarom období je významný vplyv zimného posypu, resuspenzia tuhých častíc z povrchu ciest, erózia odkrytej pôdy a nespevnených povrchov, prašnosť z lokálnej stavebnej činnosti. Ďalším významným producentom v oblasti je rozvinutý drevársky priemysel nachádzajúci sa v blízkom okolí umiestnenia AMS. Zdravotné dôsledky vyplývajúce zo znečistenia ovzdušia závisia od veľkosti aj zloženia častíc a sú tým závažnejšie, čím sú častice menšie. Európska a po implementácii aj slovenská legislatíva preto presúva ťažisko pozornosti na PM_{2,5}.

Znečistenie povrchových a podzemných vôd

Povrchové vody

Hodnotenie súčasného stavu kvality povrchových vôd vychádza z výsledkov monitoringu kvality povrchových vôd na vybraných profiloch, ktoré sú rozmiestnené na rieke Hron. Z pohľadu kvality vody v tokoch v predmetnom území sú najčastejšie sledovanými Hron v profiloch Šalková, Banská Bystrica – mesto.

Výrazným zdrojom znečistenia, ktorý negatívne ovplyvňoval kvalitu vody v hornej, resp. na začiatku strednej časti toku Hron bola ČOV a.s. Slovenská Ľupča, z ktorej sú vypúšťané priemyselné odpadové vody z výroby Biotiky a Evonik Fermas. Eliminácia nepriaznivého stavu bola dosiahnutá ukončením rekonštrukcie aeróbnej časti predmetnej ČOV.

K ďalším znečisťovateľom v hornej a strednej časti povodia Hron patria odpadové vody z podnikov služieb, potravinárskej, strojárkej a papierenskej výroby v Brezne, zo Železiarní v Podbrezovej (Hron, Bystrianka), zo zlievarne ZLH a.s. Sabinov v Hronci (Čierny Hron), z výroby rafinovaných ropných produktov v podniku Petrochema a.s. v Dubovej, SHP a.s. Harmanec (Bystrica) a odpadové vody z verejnej kanalizácie mesta Banská Bystrica (Selčiansky potok, Bystrica, Malachovský potok, Hron).

Okrem týchto *bodových zdrojov* znečistenia sa na kontaminácii vôd významnou mierou podieľajú i tzv. *plošné zdroje* (predovšetkým poľnohospodárstvo, skládky a odkaliská, splachy zo spevnených plôch, splachy z komunikácií a železníc, znečistené zrážkové vody, znečistené závlahové vody) a *difúzne priestorové rozptýlené bodové zdroje* znečistenia, ktoré nie sú zahrnuté medzi evidované zdroje znečistenia. Podstatnejší význam má absencia odkanalizovania, akumulácia odpadových vôd v žumpách a septikoch.

Tab. 7: Zoznam ukazovateľov nespĺňajúcich všeobecné požiadavky na kvalitu povrchovej vody podľa prílohy č.1 k NV SR č. 269/2010 Z.z. a prílohy č. 1 k NV SR č. 167/2015 Z.z. v roku 2023

NEC	Tok Kód VÚ	Monitorované miesto	Rkm	Ukazovatele nespĺňajúce požiadavky na kvalitu povrchovej vody podľa NV SR č. 269/2010 Z. z. a NV SR č. 167/2015 Z. z.				
				Časť A	Časť B	Časť C	Časť D	Časť E
R064000D	Hron SKR0222	Šáľková	181,60	TOC	-	V súlade-	-	V súlade
R095010D	Hron SKR0224	B. Bystrica	175,8	TOC, AOX	-	-	-	V súlade

(Zdroj: Hodnotenie kvality povrchovej vody SR v roku 2023, SHMÚ Bratislava 2024)

Vysvetlivky

Časť A - všeobecné ukazovatele

TOC - celkový organický uhlík

AOX - absorbované organické halogény

Časť C - syntetické látky

Časť E - hydrobiologické a mikrobiologické ukazovatele

Tab. 8: Bilančne hodnotená kvalita povrchovej vody v roku 2022

NEC	Tok Kód VÚ	Miesto odberu Typ VÚ	Rkm	Q355 QA	ES/EP Spoľ.	CHS Spoľ.	Všeob. ukaz.	RL	PL
R064000D	Hron SKR0003	Šáľková K2S	181,60	6,04 21,58	3/ H	D M	•	x	x

(Zdroj: Vodohospodárska bilancia kvality povrchovej vody SR v roku 2022, Bratislava 2023)

Vysvetlivky

VÚ vodný útvar

RL relevantné látky

PL prioritné látky

ES/EP ekologický stav/ekologický potenciál (1-veľmi dobrý, 2-dobrá, 3-priemerný, 4-zlý, 5-veľmi zlý)

CHS chemický stav VÚ (D-dobrá, ND-nedostupujúci dobrý stav)

spoľ. spoľahlivosť (H-vysoká, M-stredná, L-nízka)

V uvedenom meracom mieste Šáľková bol v roku 2022 priaznivý bilančný stav – všeobecné fyzikálno-chemické a hydrobiologické ukazovatele.

V roku 2024 bolo z Evoniku vypustených 324 033 m³ odpadových vôd do kanalizácie a odvedených na zmluvnú ČOV.

Podzemné vody

Kvalita podzemných vôd v rámci hodnoteného územia sa sleduje v útvare podzemných vôd v predkvartérnych horninách:

SK200280FK (Puklinové a krasovo-puklinové podzemné vody Nízkych Tatier a Slovenského Rudohoria oblasti povodia Hron) - s existenciou priameho súvisu terestrických ekosystémov na podzemné vody.

Tab. 9: Zhodnotenie podzemných vôd v pozorovacích objektoch podľa vyhlášky MZ SR č.247/2017 Z.z. a NV SR č. 496/2010 Z. z. pre útvary podzemných vôd v hodnotenom území v roku 2022 (porovnanie s rokom 2021)

Útvar podzemných vôd	Hydrogeologický rájón (Pozorovací objekt)	Bilančný stav kvality podzemnej vody (zmena spôsobená ukazovateľmi)
v predkvartérnych horninách		
SK200280FK	Banská Bystrica – Šáľková MG 078 (620490)	A – priaznivý (2021 C – pasívny, zmena v ukazovateli As)

(Zdroj: Vodohospodárska bilancia kvality podzemnej vody SR v roku 2022, SHMU Bratislava 2023)

MG 078 - Mezozoikum a predmezozoické útvary SV časti Zvolenskej kotliny a SZ časti Veporských vrchov

Tab. 10: Bilančný stav podzemných vôd za roky 2021 a 2022 v lokalite Banská Bystrica - Šalková v MG 078 (plocha 248,4 km²)

č.objektu	lokalita	rok	vodivosť	CHSK _{Mn}	Cl ⁻	NH ₄ ⁺	NO ₃ ⁻	SO ₄ ⁻	TOC	As	Bil.sta	ukazovateľ
620490	Banská Bystrica – Šalková	2021	1,88 A	1,87 A	35,26 A	8,33 A	100 A	13,73 A	1 B	0,87C	C	As
		2022	1,83 A	3,33 A	26,59 A	8,33 A	100 A	12,43 A	1,1A	1,13 A	A	

(Zdroj: Vodohospodárska bilancia kvality podzemnej vody SR v roku 2022, SHMU Bratislava 2023)

Vysvetlivky:

A – bilančný stav priaznivý $BS \geq 1.1$

C - bilančný stav pasívny $0.9 \geq BS$

Oproti roku 2021 došlo v roku 2022 k zlepšeniu bilančného stavu podzemných vôd.

Znečistenie horninového prostredia

Kontaminácii horninového prostredia predchádza spravidla kontaminácia pôd a podzemných vôd. Problém kontaminácie spočíva v antropickom narušovaní prirodzených ustálených biogeochemických cyklov rizikových prvkov (najmä ťažkých kovov) a tiež vnášaní rôznych druhov chemikálií organického alebo anorganického pôvodu do zložiek životného prostredia.

Hlavné zdroje kontaminácie sú imisné (intoxikácia z ovzdušia, nevhodná likvidácia odpadov) a neimisné vstupy (agrochemikálie, kaly ČOV, poľnohospodárska činnosť). Lokálne zdroje znečisťovania sa môžu nachádzať v priemyselnej zóne Slovenská Ľupča ako aj v okolitom priestore dotknutých sídel. Riziko s lokálnym charakterom tu predstavujú poľnohospodárske areály, príp. nečistené komunálne odpadové vody, špecifickým lokálnym znečisťovateľom horninového prostredia môžu byť nelegálne divoké skládky odpadu.

Osobitnú kategóriu možného znečistenia horninového prostredia predstavujú tzv. staré environmentálne záťažové lokalizované prevažne v starých priemyselných areáloch, kde dlhodobou činnosťou mohlo dôjsť (podľa povahy a miery rizika výroby) ku kontaminácii podloží týchto areálov.

Kontaminácia pôd a pôdy ohrozené eróziou

Dotknuté územie je z veľkej časti intenzívne antropogénne využívané. Desaťročia sa tu vykonávala a vykonáva významná priemyselná aj intenzívna poľnohospodárska činnosť, ktorá mohla spôsobiť kontamináciu pôd.

Stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu

V hodnotenom území možno rozlíšiť mechanickú degradáciu pôd na prirodzenú a antropogénnu. Pre rozvoj prirodzenej mechanickej degradácie pôd sú rozhodujúce veternosť, zrážky a sklon terénu.

Pôdy v dotknutom území sú kategorizované ako pôdy vôbec až slabo náchylné pôdy na vodnú eróziu (s odnosom pôdy menej ako 4 t/ha) a vôbec až slabo náchylné na veternú eróziu (s odnosom pôdy menej ako 0,7 t/ha) (www.podnemapy.sk). Vodná erózia v území výstavby v areáli navrhovanej činnosti nepredstavuje významný fenomén.

Chemická degradácia súvisí s celkovou expozíciou. Významnú úlohu v tomto smere majú kyslé dažde. Lokálne sa na chemickej degradácii pôdy podieľajú cestné komunikácie.

Skládky, smetiská a produkcia odpadov

Nakladanie s odpadmi sa riadi programami odpadového hospodárstva a VZN obce o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi. Odpad je likvidovaný separovaním, zhodnocovaním a zneškodňovaním.

Obec má uzavretú zmluvu s organizáciou zodpovednosti výrobcov pre obaly, so spoločnosťami oprávnenými nakladať s vyzbieranými odpadmi, má vybudovaný zberný dvor, v ktorom sa zbierajú vyseparované komunálne odpady. Na území obce pôsobí autorizované zariadenie na spracovanie odpadu z elektrických a elektronických zariadení.

Na ploche hodnoteného územia a v širšom okolí predmetného územia sa nenachádzajú skládky odpadov.

Tab. 11: Produkcia odpadu a nakladanie s ním v okrese Banská Bystrica v roku 2023

Územie	Zhodnocov. materiálové [t]	Zhodnocov. energetické [t]	Zhodnocov. ostatné [t]	Zneškod. skládkovaním [t]	Zneškod. spaľovaním bez energet. využitia [t]	Zneškod. ostatné [t]	Iný spôsob nakladania [t]	Spolu [t]
Banská Bystrica	264 144,28	852,69	43 197,15	31 835,56	122,35	1 254,59	45 222,09	386 628,71

(Zdroj informácií: enviroportal.sk)

Produkcia odpadov v Evonik Fermas s.r.o. v rokoch 2017 až 2024 bola nasledovná:

Tab. 12: Prehľad množstva vyprodukovaných odpadov v rokoch 2017 – 2024 v Evonik Fermas s.r.o.

Kategória odpadov	Množstvo odpadov (t)							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ostatné	33 941,735	28 712,62	9 327,721	4 063,703	5 244,667	32 950,097	7 862,697	16 527,734
Nebezpečné	10,588	19,572	23,798	11,434	14,569	7,899	9,869	15,782
Spolu	33 952,32	28 732,19	9 351,519	4 075,137	5 259,236	32 957,996	7 872,566	16 543,516

Zo vzniknutých odpadov kategórie ostatný odpad väčšinu (okrem stavebných odpadov pri realizáciách stavieb) tvorí odpadová biomasa, ktorá sa likviduje biodegradáciou. Časť biomasy sa využíva na krmovinárske účely. Zvyšok biomasy – organického odpadu sa spracováva v anaeróbnej prevádzke ČOV a.s., ktorá zhodnocuje organické odpady Biotiky a.s. a Evonik Fermas s.r.o. Jedným z výstupov je bioplyn, ktorý sa využíva na výrobu elektrickej energie pre vlastnú prevádzku čistiarne a výrobok organického hnojiva Veget, certifikované v Slovenskej aj Českej republike.

Zaťaženie územia nadmerným hlukom

V posudzovanom území sa nenachádzajú žiadne výrazné priemyselné zdroje hluku, ktoré by mohli ovplyvňovať celkovú hladinu hluku v obytnej zóne. Zdrojom hluku pozadia je hlavne dopravný ruch na priľahlých cestných a železničných komunikáciách. Nameraná hodinová ekvivalentná hladina hluku v obci Slovenská Ľupča sa pohybuje medzi 47,6 – 63,3 dB.

Z hľadiska kategorizácie územia podľa vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí je vonkajšie prostredie posudzovaného priemyselného areálu zaradené do IV. kategórie chránených území s prípustnou hodnotou hluku z pozemnej dopravy 70 dB cez deň, večer a v noci.

Ohrozenosť biotopov

V hodnotenom území sa prejavujú urbanizačné vplyvy. Stupeň urbanizácie je odrazom koncentrácie obyvateľov, to znamená, že vplyvy na biotu sú výrazné najmä v bezprostrednom okolí sídla. Prejavujú sa zvýšeným ruchom, ktorý so sebou prináša vyrušovanie živočíchov na miestach ich rozmnožovania, na potravinových lokalitách, resp. na miestach oddychu. Premávka na cestných komunikáciách spôsobuje značný počet kolízií s niektorými druhmi živočíchov, najčastejšie sú to rôzne druhy vtákov a cicavcov.

Vplyv urbanizácie na vegetáciu sa prejavuje objavovaním sa sekundárnych antropogénnych biotopov s prítomnosťou ruderalnej vegetácie. Tento jav je typický najmä pre okrajové časti sídiel, osamotené objekty v krajine, devastované plochy, ale tiež okraje ciest, polí a pod.

Z hľadiska znečistenia ovzdušia a imisného spádu je vegetácia záujmového územia ovplyvnená. Znečisťujúce látky spôsobujú intenzívnejšie opadávanie lístia a ihličia (jedľa, smrek, smrekovec a dub).

Komplexné zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov

Stav a príčiny negatívnych javov v zložkách životného prostredia dotknutého územia, ktoré sú hodnotené v predchádzajúcich kapitolách, je možné rozdeliť do troch skupín:

1. sekundárne stresové bariéry geogénneho pôvodu

- ☐ potenciál zosuvov pôd na základe historických udalostí
- ☐ náchylnosť pôd nekarbonátových podkladov na acidifikáciu
- ☐ potenciál vodnej erózie členitého terénu je eliminovaný porastom lesa

2. sekundárne stresové bariéry antropogénneho pôvodu

- ☒ stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia z priemyselnej činnosti, líniové zdroje znečisťovania z dopravy
- ☒ záťaž povrchových vôd v širšom území organickými látkami, zlúčeninami dusíka, ktorých zdrojom je najmä priemyselná výroba v oblasti
- ☒ záťaž podzemných vôd predkvartérnych kolektorov priemyslom sa prejavuje zvýšenými koncentraciami kovov Al, As, Sb, Cd

3. sekundárne stresové bariéry iného pôvodu

- ☒ zdravotný stav obyvateľstva Banskobystrického okresu je na úrovni celoslovenského priemeru.

Celková kvalita životného prostredia

Celková kvalita životného prostredia sa prehodnocuje napr. aj v rámci environmentálnej regionalizácie územia SR. Aktuálna environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky diferencuje územie Slovenska z pôvodných piatich typov prostredí (environmentov) na územie rozčlenené do 3 regiónov a 2 okrskov z hľadiska stavu životného prostredia:

1. **Regióny s nenarušeným prostredím**

2. **Regióny s mierne narušeným prostredím**

- okrskov s narušeným prostredím
- okrskov so značne narušeným prostredím

3. **Regióny so silne narušeným prostredím**

Hodnotené územie z pohľadu širších vzťahov spadá podľa členenia environmentálnej regionalizácie do Podpolianskeho regiónu s mierne narušeným prostredím, okrskov Bystricko –zvolenský s narušeným prostredím.

Z údajov o súčasnom stave životného prostredia vyplýva, že environmentálne problémy v posudzovanom území spočívajú hlavne v znečisťovaní ovzdušia a povrchových vôd z priemyselnej činnosti.

Analýzou zraniteľnosti prírodných zložiek dotknutého územia sa preukázala:

- nízka zraniteľnosť reliéfu – realizáciou navrhovanej činnosti nedôjde k jeho výraznej zmene oproti súčasnému stavu,
- zraniteľnosť horninového podkladu z dôvodu prítomnosti environmentálnych záťaží v rámci priemyselných areálov,
- v zmysle kritérií environmentálnej regionalizácie je záujmové územie z hľadiska ochrany vôd zaradené do oblastí citlivých na živiny,
- stredná zraniteľnosť povrchových vôd – ohrozenie eutrofizáciou, vodný tok Hron v dotknutom území je klasifikovaný v dobrom chemickom stave a priemernom ekologickom stave,
- stredná zraniteľnosť podzemných vôd - záujmové je klasifikované v priaznivom bilančnom stave,

- slabá zraniteľnosť pôd – poľnohospodárske pôdy v okolí nie sú ohrozené veternou eróziou, nepatrné ohrozenie vodnou eróziou,
- nízka zraniteľnosť ovzdušia – je zaradený do 2. triedy - mierne znečistenie ovzdušia až 3. triedy – stredné znečistenie ovzdušia,
- nízka zraniteľnosť flóry, fauny a biotopov.

Zdravotný stav obyvateľstva

Zdravotný stav obyvateľstva je výsledkom pôsobenia viacerých faktorov – ekonomická a sociálna situácia, výživové návyky, životný štýl, úroveň zdravotníckej starostlivosti ako aj životné prostredie (ŽP). Kvalita životného prostredia je jedným z rozhodujúcich faktorov vplyvujúcich na zdravie a priemerný vek obyvateľstva. Základným ukazovateľom úrovne životných podmienok obyvateľstva a úmrtnostných pomerov je stredná dĺžka života, t.j. nádej na dožitie. Údaje o zdravotnom stave obyvateľstva sú k dispozícii sumárne za okres v zdravotníckych ročenkách a štatistických publikáciách.

Vek dožitia u nás sa postupne zvyšuje. Stredná dĺžka života v okrese Banská Bystrica v roku 2022 bola 75,54 rokov u mužov a 81,74 rokov u žien, čo je vyššia stredná výška dožitia ako priemer za Banskobystrický kraj a aj SR.

Podiel jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v Banskobystrickom kraji v roku 2022 kopíruje situáciu na Slovensku. Najväčší podiel na úmrtiach majú dlhodobá srdcovo-cievne ochorenia (46,4% v BB okrese a 44,8 % v SR) a nádorové ochorenia (21,1 % v BB okrese a 21,94 % v SR). Ďalej sa na úmrtiach rovnakým dielom na úrovni 4-10 % podieľajú ochorenia dýchacieho systému, tráviaceho systému a externé príčiny (úrazy, otravy).

Zdravotný stav obyvateľov dotknutého územia a jeho okolia charakterizujú niektoré štatistické údaje zo Zdravotníckej ročenky okresu Banská Bystrica v porovnaní s okresom Brezno, uvedené v nasledovných tabuľkách.

Tab. 13: Vývoj podielu jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v okrese Banská Bystrica v %

Rok	Nádory	Kardiovaskul. Ochorenia	Respiračné ochorenia	Gastrointestin. ochorenia	Externé príčiny	Ostatné ochorenia
2011	25,17	46,45	8,36	5,73	5,64	8,65
2012	24,82	47,24	7,64	5,93	5,93	8,44
2013	25,23	48,30	9,06	4,53	5,15	7,73
2014	25,39	48,13	6,79	5,31	6,10	8,27
2015	25,27	46,24	6,83	5,46	6,34	9,85
2016	26,07	42,66	6,19	6,99	5,99	12,10
2017	25,50	45,10	6,30	5,30	5,10	12,70
2018	27,67	42,08	6,97	6,49	5,34	11,45
2019	23,46	47,86	7,36	5,03	5,40	10,89
2020	25,89	44,92	6,40	4,57	4,12	14,09
2021	19,87	39,45	6,81	3,73	3,66	26,47
2022	21,11	46,44	9,94	4,49	3,87	14,16

(Zdroj: Zdravotnícka ročenka okresu Banská Bystrica v porovnaní s okresom Brezno 2023, RÚVZ Banská Bystrica 2024)

Tab. 14: Prehľad priznaných chorôb z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 2013 – 2022

Skupina diagnóz	Počet priznaných chorôb z povolania									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Intoxikácie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kožné choroby	0	8	2	1	6	1	2	0	1	0
Infekčné ochorenia	0	0	0	0	0	0	1	0	61	65
Zoonózy	3	1	0	0	0	1	0	0	0	0
Choroby z vibrácií	2	3	0	1	2	1	0	1	2	0
Choroby z DNJZ*	0	3	2	0	2	0	0	0	0	0
Fibróza pľúc	0	1	1	0	1	1	0	1	2	0
Astma bronchiálne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poškodenie sluchu z hluku	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Poškodenie hlasiviek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alergické choroby horných dýchacích ciest	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Nádorové choroby**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Iné poškodenie zdravia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	6	16	5	2	11	4	3	2	66***	68***

(Zdroj: Zdravotnícka ročenka okresu Banská Bystrica v porovnaní s okresom Brezno 2023, RÚVZ Banská Bystrica 2024)

* DNJZ - dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie

** nádorové choroby ako dôsledok pracovnej expozície karcinogénnym faktorom

*** súviselo s diagnózou COVID – 19

Hodnoty zdravotného stavu obyvateľstva možno porovnávať s priemernými hodnotami za územie SR. Z tohto aspektu územie okresu Banská Bystrica nie je výnimočné. Hodnoty jednotlivých ukazovateľov sa pohybujú na úrovni celoslovenských priemerných hodnôt, prípadne sú pod uvedeným priemerom.

IV. VPLYVY NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽSTVA VRÁTANE KUMULATÍVNYCH A SYNERGICKÝCH

V rámci hodnotenia sú popisované predpokladané vplyvy pripravovanej zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie a obyvateľstvo súvisiace s jej realizáciou a prevádzkovaním. Vplyvy sú popisované vo vzťahu ku katastrálnemu územiu obce Slovenská Ľupča.

Veľkosť vplyvov bola posúdená vzhľadom na zraniteľnosť a z nej vychádzajúcu únosnosť prostredia pre jednotlivé zložky životného prostredia. Ako najdôležitejšie kritérium pre hodnotenie významnosti vplyvov boli použité platné, právnymi predpismi dané environmentálne štandardy alebo odporučené postupy.

Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery

Počas výstavby

Vzhľadom k stavebnému riešeniu pripravovan zámernu (výkopové práce) bude počas realizácie prác z hľadiska horninového prostredia dotknutá len jeho vrchná časť.

Potencionálnym zdrojom znečistenia horninového prostredia môžu byť havarijné situácie (únik ropných látok zo stavebných mechanizmov alebo prevádzkových automobilov, technologická havária, nesprávna manipulácia s odpadom a pod.). Ide predovšetkým o negatívne vplyvy, ktoré majú povahu možných rizík. Tieto vplyvy hodnotíme ako dočasné a málo významné.

Stavebné, konštrukčné a prevádzkové opatrenia budú minimalizovať možnosť kontaminácie horninového prostredia v etape výstavby.

Územie budúcich parkovísk sa nachádza mimo ochranných pásiem nerastných surovín.

Neočakávajú sa žiadne významnejšie vplyvy posudzovanej činnosti na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy geomorfologické pomery územia.

Počas prevádzky

Počas normálnej prevádzky parkovísk neočakávame žiadne vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery. Potenciálnym zdrojom znečistenia horninového prostredia počas prevádzky môžu byť havarijné situácie ako napr. havária odpadového potrubia, nesprávna manipulácia s odpadom a pod.

Vplyvy na pôdu

Počas výstavby

Areál parkovísk je súčasťou priemyselnej zóny. Výstavba bude prebiehať pred areálom a v areáli priemyselného podniku Evonik Fermas s.r.o. Slovenská Ľupča.

Pozemky, na ktorých budú umiestnené parkoviská sú v katastri nehnuteľností evidované ako zastavané plochy a nádvoria (parkoviská P8 a P2) a orná pôda (parkovisko P7) vo vlastníctve investora. Trvalý a dočasný záber ornej pôdy predstavuje priamy stredne významný negatívny vplyv na pôdu.

V priebehu výstavby centrálného parkoviska možno vzhľadom na časté prejazdy motorových vozidiel a intenzívne využívanie ťažkých stavebných mechanizmov očakávať nasledovné vplyvy na kvalitu a stabilitu pôd, resp. pôdných vlastností: *degradácia (rozpad) štruktúrnych agregátov* v humusovom horizonte pôd, po ktorých budú prechádzať vozidlá stavby a stavebné mechanizmy; *zhutnenie* pôdneho profilu. Počas výstavby je možnosťou kontaminácie len riziko pri náhodných havarijných situáciách (únik ropných látok a hydraulických olejov z mechanizmov, automobilov a pod.), čím môže dôjsť k bodovému znečisteniu pôdy. Tieto zmeny majú vratný charakter, nakoľko po ukončení výstavby sa vykoná príslušná úprava.

Počas prevádzky - eventuálny únik ropných látok na ploche parkoviska bude zabezpečený osadeným ORL. V štandardných prevádzkových podmienkach nie je predpoklad kontaminácie pôdy. Riziko havárie, ktorá by spôsobila znečistenie týchto vôd, je málo pravdepodobné. Vzhľadom na absenciu pôdných horizontov v rámci záchytného parkoviska, hodnotíme navrhovanú činnosť *bez negatívneho vplyvu*.

Vplyvy na klimatické pomery

Lokálne zmeny mikroklimatických pomerov súvisia so zmenami zastúpenia spevnených plôch, ktoré budú po výstavbe parkovísk väčšie. Lokálne sa nepatrne zvýši teplota vzduchu nepriamym vplyvom, ktorý budú predstavovať spevnené plochy parkovísk a nová prístupová komunikácia, ktoré sa budú prehrievať rýchlejšie ako zarastený terén. Realizáciou navrhovanej činnosti nedôjde k závažnému ovplyvneniu klimatických pomerov v dotknutom území v porovnaní so súčasným stavom. Ku zmenám miestnej klímy môže dôjsť len pri stavbách väčšieho rozsahu, pokiaľ pri nich dôjde k výrubom veľkých plôch s vegetáciou.

Výstavbou parkovísk dôjde k málo významnej zmene mikroklimatických pomerov na lokalite.

Vplyvy na ovzdušie

Jeden z najzávažnejších ukazovateľov kvality životného prostredia je kvalita ovzdušia. Kvalita ovzdušia je v každej lokalite daná emisnými pomermi a rozptylovým podmienkami.

Počas výstavby

Z hľadiska kvality ovzdušia bude navrhovaná činnosť emitovať znečisťujúce látky do ovzdušia predovšetkým v dôsledku pohybu automobilov pri výstavbe. Počas zemných a stavebných prác možno očakávať zvýšenie prašnosti a znečistenie ovzdušia spôsobené emisiami stavebných mechanizmov v priestore staveniska.

Doprava vo všeobecnosti a prevádzka stavebných mechanizmov je významným producentom plyných emisií. Výfukové plyny vozidiel obsahujú okrem produktov dokonalého spaľovania (CO₂, H₂O) znečisťujúce látky oxid uhoľnatý, uhľovodíky, oxidy dusíka, oxid siričitý, aldehydy, ketóny, nespálené uhľovodíky, polycyklické aromáty, sadze a iné zložky. Na znečisťovaní ovzdušia sa okrem škodlivín z výfukových plynov cestných vozidiel podieľa aj zvýšená prašnosť, ktorá je spôsobená vírením usadených častíc na povrchu vozovky a v jej bezprostrednej blízkosti.

Dopad na obytné zóny sa nepredpokladá, z dôvodu dostatočnej vzdialenosti od miesta stavby.

Počas prevádzky

Nepredpokladá sa, že dôjde k navýšeniu dopravy osobných automobilov. Počas prevádzky parkoviska budú do ovzdušia emitované výfukové plyny z osobných automobilov. Výfukové plyny obsahujú znečisťujúce látky vznikajúce nedokonalým spaľovaním bohatých zmesí, ktoré budú na podobnej úrovni ako doteraz a s rozvojom elektromobility je predpoklad ich zníženia.

Zraniteľnosť ovzdušia v tejto lokalite nie je vysoká, *nie je tu predpoklad prekračovania stanovených imisných limitov*.

Vplyvy na vodné pomery

Počas výstavby k ohrozeniu kvalitatívnych vlastností podzemných vôd môže dôjsť pri väčšom úniku znečisťujúcich látok zo stavebnej a dopravnej techniky počas výstavby. Je preto nevyhnutné, aby boli dôsledne dodržiavané bezpečnostné predpisy a technické normy. Pred vykonaním stavby je potrebné navrhnuť primerané opatrenia. Vplyvy v prípade havárie sú negatívne priame a dočasné.

Počas prevádzky parkovísk je za účelom ochrany kvality podzemných vôd navrhnuté odkanalizovanie parkovísk. Odkanalizovanie centrálneho parkoviska je riešené sústavou kanalizačných potrubí cez odlučovač ropných látok s následným napojením na existujúcu dažďovú kanalizáciu s koncovým dočistením v ČOV, preto pripravovaná zmena neovplyvní kvalitu vôd rieky Hron oproti súčnému

stavu. Množstvo vôd z povrchového odtoku sa zvýši, vzhľadom na vybudovanie nových spevnených plôch (Tab. 1 kap. III.2.2)

V štandardných prevádzkových podmienkach nie je predpoklad kontaminácie podzemných ani povrchových vôd. Riziko havárie, ktorá by spôsobila znečistenie týchto vôd, je málo pravdepodobné. Taktiež sa nepredpokladá závažný negatívny vplyv činnosti na režim, kvalitu a obeh podzemnej vody. *Vplyvy počas prevádzky sú málo významné.*

Hodnotené územie navrhovanej činnosti nezasahuje do vyhlásených pásiem hygienickej ochrany vôd (v zmysle zákona NR SR č. 364/2004 Z.z. o vodách).

Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy

Dotknuté územie a jeho bezprostredné okolie je využívané na priemyselnú činnosť, čo ovplyvnilo aj výskyt pôvodných druhov bioty a biotopov. V záujmovom území sa nachádzajú len pozostatky plôch s pôvodnou vegetáciou. V lokalite výstavby neboli identifikované hodnotnejšie biotopy, ktoré by boli výstavbou priamo zasiahnuté.

Na dotknutých pozemkoch sa nevyskytujú vzácne a ohrozené druhy fauny. V dotknutom území sa už v súčasnosti nachádzajú prevádzky priemyselného typu.

Priamy vplyv na biotu nebol identifikovaný, príprava a realizácia navrhovanej činnosti si nevyžaduje výrubu stromov a kríkov. Nepriame vplyvy na biotu neboli identifikované. Na dotknuté územie sa vzťahuje 1. všeobecný stupeň ochrany, bez zvláštnej územnej alebo druhovej ochrany.

Negatívne vplyvy na faunu, flóru a biotopy sa nepredpokladajú.

Vplyvy na krajinu, štruktúru a využívanie krajiny, krajinný obraz, scenériu

Výstavbou parkoviska pred areálom firmy sa zmení charakter daného územia na dopravnú plochu s vizuálnou zmenou štruktúry, charakteru krajiny. Vzhľadom na určené využitie daného územia ako priemyselná zóna sa s uvedenou zmenou počíta.

Navrhovanou činnosťou dôjde k zmene využívania krajinnej štruktúry. Namiesto štrkovo-trávnatých plôch a častí ornej pôdy pribudene v súčasnej krajinnej štruktúre spevnená plocha pre statickú dopravu so súvisiacou infraštruktúrou. Umiestnenie stavby je v súlade s platným územným plánom.

Stavba svojim charakterom nebude vytvárať v území novú dominantu a zároveň nebude brániť vo výhľade na krajinárske významné prvky v jej okolí a ani neznečistí ich scenériu.

Krajinný obraz širšieho okolia sa zásadne nemení. Realizáciou navrhovanej činnosti dôjde k zmene funkčného využitia hodnotenej lokality.

Vplyvy na chránené územia

Zmena navrhovanej činnosti nezasahuje do žiadnej zo súčasných už vyhlásených lokalít územnej ochrany prírody a krajiny, ani do lokalít sústavy chránených území Natura 2000 - chránených vtáčích území a území európskeho významu nachádzajúcich sa v širšom okolí. V priestore sa nenachádzajú chránené prírodné pamiatky, prírodné výtvory alebo chránené stromy.

Územie, v ktorom sa zmena činnosti navrhuje, sa nachádza v I. stupni ochrany podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, v ktorom sa uplatňujú ustanovenia o všeobecnej ochrane prírody a krajiny.

Vplyvy na územný systém ekologickej stability

Zmena navrhovanej činnosti nespôsobí zmeny vplývajúce na súčasný stav územného systému ekologickej stability, tzn. nenaruší funkčnosť žiadneho prvku ÚSES ani iných biologicky hodnotných území.

Vplyvy na urbánny komplex a využívanie zeme

Navrhovaná činnosť bude realizovaná na pozemkoch vo vlastníctve navrhovateľa. Vzhľadom na dostatočnú vzdialenosť od zastavaného územia navrhovaná činnosť nepredstavuje takú činnosť, ktorá by mala závažný vplyv na urbánny komplex oproti súčasnému stavu.

Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky

Vzhľadom na umiestnenie, typ a rozsah zmeny činnosti sa žiadne vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, ani na miestne tradície neočakávajú.

Vplyvy na archeologické, paleontologické náleziská a významné geologické lokality

Hodnotená činnosť nebude mať žiadny vplyv na existujúce archeologické náleziská. V prípade, že počas výkopových prác bude nájdené archeologické nálezisko bude navrhovateľ informovať krajský pamiatkový úrad, v zmysle zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu.

V posudzovanom území nie sú známe žiadne paleontologické náleziská a významné geologické lokality. V prípade objavu paleontologického náleziska v priebehu výstavby bude postupované v súlade s ustanoveniami zákona o ochrane prírody a krajiny v znení vyhlášky MZP SR č. 170/2021 Z.z.

Vplyvy na dopravu

Počas výstavby sa krátkodobo zvýši dopravné zaťaženie na dotknutých prístupových komunikáciách.

Počas prevádzky sa dopravné zaťaženie územia nezvýši nakoľko sa nepredpokladá nárast dopravy. Zvýši sa však bezpečnosť a plynulosť dopravy pred areálom ako aj v areáli, nakoľko sa zruší existujúce parkovanie v areáli závodu.

Významné negatívne vplyvy na dopravnú infraštruktúru územia neboli identifikované. Ako pozitívny vplyv hodnotíme zlepšenie statickej dopravy pred areálom ako aj v areáli firmy.

Vplyvy na zdravie obyvateľstva

Počas výstavby parkovísk budú vplyvy na obyvateľstvo súvisieť so zvýšenou prašnosťou (tuhé častice PM₁₀, PM_{2,5}), s emisiami z výfukových plynov stavebnej techniky, dopravnej techniky pri nepriaznivých poveternostných podmienkach ako bezvetrie, nízky atmosférický tlak v bezprostrednej blízkosti parkovísk. Celá výstavba bude pomerne krátkodobá a ťažké mechanizmy budú pracovať na stavbe len na jej začiatku, počas hrubých terénnych úprav. Stavba bude umiestnená mimo zastavanej časti obce.

Ďalšie vplyvy súvisia so zvýšenou hlučnosťou súvisiacou s prevádzkou stavebných mechanizmov. Hluková záťaž a znečistenie ovzdušia bude dočasné s lokálnym charakterom a budú minimalizované technickými opatreniami počas výstavby.

Vplyvy na obyvateľstvo obce vzhľadom na vzdialenosť od obytných zón budú preto minimálne. Realizácia stavby vyvolá dočasné ovplyvnenie kvality a pohody života najmä pre zamestnancov Evonik Fermas.

Počas prevádzky parkovísk budú pôsobiť na obyvateľstvo rovnaké vplyvy ako doteraz, hluk a výfukové plyny z osobných automobilov, ktoré budú prichádzať a odchádzať z parkoviska, nakoľko sa nepredpokladá nárast dopravy.

Výsledky hodnotenia zdravotných rizík ukazujú, že vzhľadom na charakter navrhovanej zmeny činnosti, výstupy z nej a vzdialenosť obydľí od priemyselnej zóny nie je predpoklad výskytu významnejšieho rizika negatívneho ovplyvnenia zdravia obyvateľov.

Hodnotenie kumulatívnych vplyvov

Súčasný využívanie krajiny zmení charakter daného územia o dopravnú plochu s vizuálnou zmenou štruktúry.

Celková miera antropogénnej záťaže územia sa mierne zvýši. Najvýznamnejšie ovplyvniteľnú zložku životného prostredia predstavuje trvalý záber ornej pôdy.

Nepredpokladá sa zvýšenie zraniteľnosti jednotlivých zložiek prírodných štruktúr kumuláciou a synergickým pôsobením jednotlivých vplyvov.

V. VŠEOBECNE ZROZUMITELNÉ ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE

Navrhovateľ: Evonik Fermas s.r.o., Slovenská Ľupča 938

Predmet posudzovania:

Predmetom zmeny navrhovanej činnosti je optimalizácia nevýrobnej, dopravnej infraštruktúry v rozsahu relokácie, centralizácie a diverzifikácie statickej dopravy v rámci výrobného areálu a na súvisiacich pozemkoch spoločnosti Evonik Fermas s.r.o., ktorá sa zaoberá výrobou biotechnologických produktov fermentačnou technológiou a overovacích výrob bioproduktov podľa požiadaviek zákazníka. Projektovaná kapacita prevádzky sa nemení.

Z dôvodu nedostatočných parkovacích kapacít pre osobné autá a absencie odstavných plôch pre kamióny a cisterny je navrhnuté vybudovanie nových parkovacích stojísk pre osobné autá (celkový počet 273 parkovacích stojísk), ktoré budú využívať zamestnanci, dodávatelia a návštevy. Existujúce parkovacie plochy pred areálom budú slúžiť ako odstavné plochy pre kamióny a cisterny, ktoré dovážajú suroviny alebo odvážajú hotové produkty.

Navrhovanou činnosťou sa statická doprava presúva po etapách z obslužných komunikácií na novonavrhované centrálné parkovisko s cieľom oddelenia osobnej a nákladnej dopravy.

Umiestnenie:

Zmena navrhovanej činnosti bude situovaná v priemyselnej zóne obce v k.ú. Slovenská Ľupča, okres Banská Bystrica. Areál navrhovanej činnosti je priestorovo vymedzený na parcelách:

1. etapa - 1990/2, 1990/21, 1990/22, 2134/29, 2134/28, 2134/27, 2134/26, 2134/25, 2134/24, 2134/23, 2134/22, 2134/21, 2134/20, 2134/19, 2134/18, 2134/17 – druh pozemkov zastavané plochy a nádvoría
2. etapa - 2134/16, 2134/15, 2134/14, 2134/13, 2134/12, 2134/11, 2134/10, 2134/9 – druh pozemkov orná pôda
3. etapa - 1989/38 – druh pozemku zastavané plochy a nádvoría.

Evonik Fermas s.r.o. má k predmetným pozemkom a stavbám právo vlastníka.

Centrálné parkovisko bude prístupné zo štátnej cesty III. triedy č. III/2427. 1. a 2. etapa centrálného parkoviska bude situovaná na ľavej strane prízjazdovej komunikácie vo vlastníctve Evoniku pred areálom a následne po novovybudovanej prístupovej ceste v dĺžke približne 20 m. 3. etapa bude situovaná v areáli pri administratívnej budove s napojením na vnútroareálovú komunikáciu.

Celé územie navrhovanej zmeny činnosti je v územnom pláne obce vedené ako priemyselná zóna - vyčlenené ako návrh pre plochy priemyslu, skladov a technického vybavenia.

Stručný opis technického a technologického riešenia:

Realizácia bude prebiehať v troch etapách s predpokladanou výmerou plochy:

1. etapa (P8) – vybudovanie 186 parkovacích stojísk na ploche cca 5100 m²
2. etapa (P7) – vybudovanie 68 parkovacích stojísk na ploche cca 2100 m²
3. etapa (P2) – vybudovanie 19 parkovacích stojísk na ploche cca 230 m²

Parkovanie je navrhnuté kolmé, parametre dopravných plôch vychádzajú z normových nárokov. Súčasťou navrhovaných stojísk budú aj parkovacie miesta pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie.

Osvetlenie parkovísk bude prevedené led svietidlami osadenými na osvetľovacích stožiaroch. Osvetlenie bude napojené z jestvujúcej rozvodnice RVO.

Parkoviská budú sprístupnené pre pešiu dopravu chodníkmi, ktoré prepoja existujúce a navrhované pešie trasy.

Pre parkovisko P7 a P8 pred areálom a parkoviskovú komunikáciu budú realizované zemné práce, pre parkovisko v areáli úpravy súčasnej štrkovej plochy pred konečnou úpravou asfaltového povrchu.

Dažďová kanalizácia zabezpečí odvedenie pritekajúcich dažďových vôd zo spevnených plôch do ČOV, a.s. Slovenská Ľupča. Parkoviská budú chránené proti cudzím vodám osadenými obrubníkmi.

Odvodnenie parkoviska a parkoviskovej komunikácie bude riešené pomocou priečneho a pozdĺžneho sklonu vozovky a parkoviska do sústavy uličných vpustov a následne odvedenie vôd z povrchového odtoku novými kanalizačnými potrubiami cez odlučovač ropných látok, kde dôjde k zachyteniu prípadne uniknutých ropných látok.

Odlučovač ropných látok bude navrhnutý na základe výpočtového prietoku dažďových vôd, v plnoprietokovom vyhotovení a plnoautomatickej prevádzke. Odlučovač bude osadený v betónovej nádrži. Z ORL bude voda odvedená do existujúcej dažďovej kanalizácie a následne do ČOV.

Použitie budú materiály, ktoré sú certifikované na odolnosť voči ropným látkam.

Vybrané základné vstupy a výstupy:

- Navrhovaná činnosť 2. etapy si vyžaduje trvalý záber ornej pôdy približne o rozlohe 2 100 m² (spevnené plochy parkoviska P7 a časť prístupovej komunikácie prislúchajúcej k 2. etape). Bude potrebné realizovať vyňatie poľnohospodárskej pôdy z fondu. K dočasnému záberu ornej pôdy dôjde pri výkopových prácach (pokládkou kanalizácie).
- Nepočíta sa s prívodom pitnej a požiarnej vody na objekty parkovísk. Prípadná potreba požiarnej vody bude riešená jestvujúcim samostatným systémom firemného požiarneho vodovodu.
- Zmenou činnosti nedôjde k navýšeniu a zmene surovinových zdrojov počas prevádzky.
- Objekty parkovísk budú napojené na rozvod elektrickej energie z jestvujúcej rozvodnice RVO.
- Navýšenie dopravy počas prevádzky sa nepredpokladá. Vybudovaním parkoviska pre návštevníkov, dodávateľov a zamestnancov sa zvýši komfort všetkých návštevníkov a zníži sa deficit parkovacích miest.
- Prevádzka povrchových parkovísk si nevyžaduje vytvorenie stáleho pracovného miesta.
- Počas prevádzky parkoviska budú do ovzdušia emitované výfukové plyny z osobných automobilov, ktoré budú na podobnej úrovni ako doteraz a s rozvojom elektromobility je predpoklad ich zníženia.
- Pri prevádzke parkovísk budú vznikať odpadové vody z povrchového odtoku. Dažďové vody zachytené zo spevnených parkovacích plôch sú vzhľadom na platné predpisy o ochrane životného prostredia (zákon o vodách) klasifikované ako vody znečistené a musia byť pred vypúšťaním predčistené v odlučovači ropných látok. Z ORL budú odvedené novovybudovanou prípojkou kanalizácie do existujúcej kanalizácie dažďových vôd v areáli investora s následným odvedením do ČOV a.s. Slovenská Ľupča. Množstvo vôd z povrchového odtoku sa zvýši, vzhľadom na vybudovanie nových spevnených plôch.
- V priebehu výstavby sa očakáva primerané množstvo odpadov z výkopových a stavebných prác, jedná sa prevažne o odpad zo skupiny 17. Počas prevádzky budú vznikať hlavne odpady z údržby parkoviska a odlučovača ropných látok.

- Počas prevádzky navrhovanej činnosti sa nepredpokladá zvýšenie hladiny hluku z dôvodu prízjazdu a odjazdu osobných motorových vozidiel, nakoľko sa nepredpokladá navýšenie dopravy, ale optimalizuje sa dopravná infraštruktúra.

Predpokladané vplyvy navrhovanej zmeny činnosti na životné prostredie a zdravie obyvateľstva vrátane kumulatívnych a synergických:

- Vplyvy na životné prostredie a obyvateľstvo súvisiace výstavbou navrhovanej zmeny činnosti budú eliminované, resp. minimalizované technickými opatreniami počas výstavby, kontrolou technického stavu mechanizmov, kontrolou stavebných prác osobami zodpovednými za realizáciu stavby ako aj samotným umiestnením stavby v areáli priemyselnej zóny. Negatívne vplyvy môžu vzniknúť pri havarijných situáciách, ktoré majú povahu možných rizík. Tieto vplyvy hodnotíme ako dočasné a málo významné.
- Počas normálnej prevádzky parkoviska neočakávame žiadne vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery.
- Trvalý a dočasný záber ornej pôdy predstavuje priamy stredne významný negatívny vplyv na pôdu. V štandardných prevádzkových podmienkach nie je predpoklad kontaminácie pôdy. Eventuálnemu úniku ropných látok do pôdy na ploche parkoviska bude zabránené stavebným riešením a osadeným odlučovačom ropných látok.
- Vplyvy na klimatické pomery – lokálne sa nepatrne zvýši teplota vzduchu nepriamym vplyvom, ktorý budú predstavovať spevnené plochy parkovísk a nová prístupová komunikácia, ktoré sa budú prehrievať rýchlejšie ako zarastený terén. Realizáciou navrhovanej činnosti nedôjde k závažnému ovplyvneniu klimatických pomerov v dotknutom území v porovnaní so súčasným stavom. Ku zmenám miestnej klímy môže dôjsť len pri stavbách väčšieho rozsahu, pokiaľ pri nich dôjde k výrubom veľkých plôch s vegetáciou.
- Prevádzkou zmeny navrhovanej činnosti nevzniká nový zdroj znečisťovania ovzdušia. Počas prevádzky parkoviska budú do ovzdušia emitované výfukové plyny z osobných automobilov, ktoré budú na podobnej úrovni ako doteraz a s rozvojom elektromobility je predpoklad ich zníženia.
- Za účelom ochrany kvality podzemných vôd je navrhnuté odkanalizovanie parkovísk, ktoré je riešené sústavou kanalizačných potrubí cez odlučovač ropných látok s následným napojením na existujúcu dažďovú kanalizáciu s koncovým dočistením v ČOV, preto pripravovaná zmena neovplyvní kvalitu vôd rieky Hron oproti súčnému stavu. Množstvo vôd z povrchového odtoku sa zvýši, vzhľadom na vybudovanie nových spevnených plôch.
- Umiestnením pripravovanej zmeny činnosti v priemyselnej zóne nedôjde k priamemu zásahu do prírodných ekosystémov, biotopov a ani žiadnej významnej lokality výskytu chránených druhov rastlín alebo živočíchov. Priamy vplyv na biotu nebol identifikovaný, nedochádza k výrubu stromov a kríkov. Nepriame vplyvy na faunu a flóru neboli identifikované.
- Navrhovanou činnosťou dôjde k zmene funkčného využitia hodnotenej lokality. Namiesto štrkovo-trávnatých plôch a časti ornej pôdy pribudene v súčasnej krajinskej štruktúre spevnená plocha pre statickú dopravu so súvisiacou infraštruktúrou. Umiestnenie stavby je v súlade s platným územným plánom. Stavba svojim charakterom nebude brániť vo výhľade na krajinnárske významné prvky v jej okolí a ani neznečistí ich scenériu.
- Navrhovaná zmena činnosti sa neprekrýva so žiadnymi územiami ochrany prírody a krajiny podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, ani s lokalitami sústavy chránených území Natura 2000. V priestore sa nenachádzajú chránené prírodné pamiatky, prírodné výtvory alebo chránené stromy. Platí tu 1. stupeň ochrany krajiny a prírody.
- Zmena navrhovanej činnosti nebude zasahovať do žiadneho z prvkov ÚSES, tzn. nenaruší funkčnosť žiadneho prvku ÚSES ani iných biologicky hodnotných území.

- Zmena navrhovanej činnosti nebude mať žiadny vplyv na využívanie zeme a urbánny komplex.
- Vzhľadom na umiestnenie, typ a rozsah zmeny činnosti sa žiadne vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, ani na miestne tradície neočakávajú.
- V posudzovanom území nie sú známe žiadne archeologické, paleontologické náleziská a významné geologické lokality. Nepredpokladáme, že zmena navrhovanej činnosti bude mať vplyv na existujúce archeologické, paleontologické náleziská a významné geologické lokality.
- Dopravné zaťaženie územia nezvýši nakoľko sa nepredpokladá nárast dopravy. Zvýši sa však bezpečnosť a plynulosť dopravy pred areálom firmy ako aj v areáli. Významné negatívne vplyvy na dopravnú infraštruktúru územia neboli identifikované.
- Výsledky hodnotenia zdravotných rizík ukazujú, že vzhľadom na charakter navrhovanej zmeny činnosti, výstupy z nej a vzdialenosť obydľí od priemyselnej zóny nie je predpoklad výskytu významnejšieho rizika negatívneho ovplyvnenia zdravia obyvateľov.
- Súčasné využívanie krajiny zmení charakter daného územia o dopravnú plochu s vizuálnou zmenou štruktúry. Celková miera antropogénnej záťaže územia sa mierne zvýši. Najvýznamnejšie ovplyvniteľnú zložku životného prostredia predstavuje trvalý záber ornej pôdy. Nepredpokladá sa zvýšenie zraniteľnosti jednotlivých zložiek prírodných štruktúr kumuláciou a synergickým pôsobením jednotlivých vplyvov.

Zhodnotenie zmeny navrhovanej činnosti a jej vplyvov na životné prostredie:

Na základe komplexného hodnotenia navrhovaná zmena činnosti svojou lokalizáciou a technickým riešením nebude predstavovať zvýšenú záťaž pre životné prostredie a zdravie obyvateľstva.

Navrhovaná činnosť neprináša významné environmentálne dopady, pre ktoré by bolo potrebné stanoviť ďalší postup hodnotenia vplyvov na životné prostredie.

VI. PRÍLOHY

1. INFORMÁCIA, ČI NAVRHOVANÁ ČINNOSŤ BOLA POSUDZOVANÁ PODĽA ZÁKONA; V PRÍPADE, AK ÁNO, UVEDIE SA ČÍSLO A DÁTUM ZÁVEREČNÉHO STANOVISKA, PRÍP. JEHO KÓPIA

Pôvodná spoločnosť Fermas vznikla v januári 1993 a etablovala sa na trhu výrobou prísad do krmív. V čase účinnosti zákona NR SR č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie nepodliehala povinnosti vyplývajúcej z tohoto zákona.

V súvislosti s rozširovaním výroby bolo podaných niekoľko oznámení o zmene navrhovanej činnosti. V súvislosti s výrobou nových environmentálne vhodných biotechnologických výrobkov využívaných vo farmaceutickom a chemickom priemysle boli vykonané zisťovacie konania podľa zákona o posudzovaní vplyvov (Rozhodnutie OÚŽP Banská Bystrica č. 2010/01344/FM zo dňa 18.05.2010; Rozhodnutie OÚŽP Banská Bystrica č. OU-BB-OSZP3-2020/004767-0039915/2020 zo dňa 05.05.2020), a posudzovania vplyvov podľa zákona o posudzovaní vplyvov (Záverečné stanovisko číslo 2563/2015-3.4/ml /27 zo dňa 04. 2015; Záverečné stanovisko číslo 2191/2016-1.7/mo zo dňa 06. 07. 2016).

2. MAPY ŠIRŠÍCH VZŤAHOV S OZNAČENÍM UMIESTNENIA ZMENY NAVRHOVANEJ ČINNOSTI V DANEJ OBCI A VO VZŤAHU K OKOLITEJ ZÁSTAVBE

Príloha 1 Mapa širších vzťahov s označením umiestnenia zmeny navrhovanej činnosti

3. DOKUMENTÁCIA K ZMENE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI

Príloha 2 Ortofotomapa dotknutého územia

Príloha 3 Celková situácia stavby

VII. DÁTUM SPRACOVANIA

NOVÁKY, február 2025

VIII. MENO, PRIEZVISKO, ADRESA A PODPIS SPRACOVATEĽA OZNÁMENIA

Vypracoval:

Ing. Jana Kmoštincová, špecialista pre životné prostredie, v spolupráci s odbornými pracovníkmi spoločnosti NOVING s. r. o., Nám. SNP 323, 972 71 Nováky a Evonik Fermas s.r.o. Slovenská Ľupča.

.....
Ing. arch. Juraj Kiaba
oprávnený zástupca spracovateľa oznámenia

IX. PODPIS OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU NAVRHOVATEĽA

.....
Ing. Miroslav Havlík - konateľ
oprávnený zástupca navrhovateľa

.....
Ing. Miroslav Zajac - prokurista
oprávnený zástupca navrhovateľa